

**JMG – INSTITUTIONEN FÖR JOURNALISTIK, MEDIER OCH
KOMMUNIKATION**

”DET ÄR LITE TABU...”

En kvalitativ analys kring aspekten att interagera med
främlingar

Emma Franzén

Uppsats/Examensarbete:	15 hp
Program och/eller kurs:	MK1500 Examensarbete i Medie- och kommunikationsvetenskap
Nivå:	Kandidatuppsats
Termin/år:	Vt 2018
Handledare:	Marie Grusell
Kursansvarig:	Malin Sveningsson

Abstract

Titel:	Det konstiga mötet
Kurs:	MK1500 Examensarbete i Medie- och kommunikationsvetenskap
Nivå:	Kandidatuppsats 15 hp
Termin:	VT18
Handledare:	Marie Grusell
Kursansvarig:	Malin Sveningsson
Författare:	Emma Franzén
Sidantal:	45, inklusive referenslista och bilaga
Antal ord:	19 023 ord
Nyckelord:	Interpersonell kommunikation, muntlig kommunikation, främling, meningsskapande, normer, självuppfyllande profetior.

Syfte: Syftet med studien är att i en svensk stadscontext få en djupare förståelse för agerandet och idéerna kring situationer att interagera med främlingar.

Teori: Teorierna pluralistic ignorance och thomasteoremet används, men även teori som behandlar situation- och platsbaserad kommunikation för att skapa en bredare kartläggning och djupare förståelse.

Metod: Kvalitativ studie med fem respondentintervjuer.

Material: Analysen baseras på fem samtalsintervjuer med två tjejer och tre killar mellan 26-29 år som bor i Göteborg.

Resultat: Normen anses vara att det generellt bör finnas en distans till främlingar i vissa situationer, där normbrott beror på förväntningarna i situation och på platsen. Dessa kan också vara individuella. Det finns ett mönster av att normen vidhålls, dels genom att det faktiskt finns distans till främlingar av olika anledningar som grundar sig i exempelvis förväntningar, social oro, att inte våga, att anpassa sig efter normen, att ha normen som grund för egna värderingar, att vilja bli lämnad ifred, men också att detta beteende reflekteras utåt vilket gör att omgivningen kan plocka upp normen då normer uppfattas av att iaktta andra. Detta trots att normen ofta kan uppfattas som tråkig.

Det finns både sociala och asociala idéer kring social interaktion med främlingar. Den asociala meningen verkar i sammanhanget få större betydelse som skapar ett mer asocialt beteende i situationen av att prata med främlingar i Göteborg. Detta med vissa undantag.

Executive summary

”It’s a bit taboo...”

This report has the purpose to get a greater understanding of ideas and actions regarding interaction with strangers. The analysis therefore dives into the topic of interpersonal communication. The topic has a clear knowledge gap, which makes this study relevant. The study is based on 5 qualitative interviews, with respondents between the age range of 26-29 years old, since individualism is considered more prominent in a younger generation. They all live in Gothenburg, an urban setting that has been used since cities are considered to be more anonymous and impersonal where people have a tendency to ignore each other.

The analysis contains of 4 main questions, which have a basis in relevant theory in order to answer the purpose. The topics are as following:

1. In what situations interaction with strangers can be considered to be a breach of norms or not.

The theory is in this regard established what norms are and also situational based communication, where aspects such as desirability, legitimacy and appropriateness of the conversation are discussed as factors to indicate whether an interaction would be successful or not. It also provides information to when people might refrain from interaction and how this is done.

2. If the assumptions and potential adaptations goes in line with the theory of pluralistic ignorance, which means this behaviour could help maintain the norm.

The theory of pluralistic ignorance explains that a norm can be preserved without a general approving of it, what matters is that people assume that others support it and adapt accordingly. The topic dives into a deeper understanding regarding if this is the case with the respondents, if the norm is maintained due to support of it or assumptions regarding it and if they therefore adapt accordingly to it.

3. If there is a specific meaning to the situation of speaking to strangers which causes a certain consequence that goes in the line of the meaning, which causes self fulfilling prophecies according to the Thomas theorem.

The Thomas theorem basically means a self fulfilling prophecy, where an individual provides a meaning to a situation, acts accordingly and therefore creates a consequence that goes in line with the meaning. This theory is important in order to provide a deeper understanding in regards of if the original meaning of the situation gives a certain result that goes in line which creates a self fulfilling prophecy about the subject of interaction with strangers.

4. If the norms also aid and constitute the meanings of the respondents, and if the norms therefore produce self fulfilling prophecies.

This simply constitutes of an analysis about the answers the respondents provided in this matter, regarding if the personal meaning is mostly constituted out of norms, which could create self fulfilling prophecies in regards of interaction with strangers.

As mentioned, the theories being used are pluralistic ignorance and the Thomas theorem, with additional support from aspects and facts about situational based communication and norms, in order to being able to answer the purpose of a greater understanding, where only those two theories can be considered not enough.

The result shows that the norm in Gothenburg indicates that there should be a distance to strangers in some situations and at some locations. What can be considered a breach of norm and not in regards of speaking to a stranger depends in general on the expectations of the situation or location. The preferences can also be individual. The pattern of maintaining the norm is clear, and has it's cause in for example expectations, social anxiety, fear of rejection, to adjust according to the expected behaviors and normative preferences of others, to have the norm as the foundation to ones own beliefs, to have the desire to be left alone, but also in the aspect that the behavior of refraining from breaking the norm and keeping ones distance is also reflected to the surrounding, which aids in establishing how to behave which could result in general adaption to norm. This is the case even though the norm is considered tedious.

There are therefore both social and anti social ideas about interacting with strangers, despite the willingness to sometimes reach out, the antisocial definition seems to be mostly of higher importance. This leads to an antisocial behavior. There are also a few exceptions from this.

Recommendations for continued research could be to make the same study in the countryside to see if it would be a different result, or possibly also the same study with respondents within another age span as well as checking different personality types and how this could effect how a stranger is perceived.

Innehållsförteckning

1. Inledning	7
1.1 Studiens syfte och frågeställning	8
2. Bakgrund	9
2.1 Främlingen nu och då	9
2.2 Människan som social och asocial varelse	10
2.3 Svenskars sätt att vara	12
2.4 Tidigare forskning kring interaktion med främlingar	12
3. Teori	13
3.1 Situationsbaserad kommunikation	13
3.2 Normer	14
3.3 Pluralistic ignorance	16
3.5 Thomasteoremet	17
4. Metod	18
4.1 Val av metod	18
4.2 Respondenterna och Urval	18
4.3 Respondentgalleri	19
4.4 Intervjuerna	20
4.4.1 Intervjuguiden	20
4.4.2 Intervjuarens roll	21
4.4.3 Intervjusituationerna	21
4.5 Hantering av material	22
4.6 Kritisk granskning av studien	23
5. Analys och resultat	24
5.1 Begreppet främling	24
5.2 Situationer och normbrott	25
5.2.1 Situationer där det anses okej att ha ett samtal	26
5.2.2 Situationer där samtal gärna undviks	27
5.2.3 Upplevelsen att interagera med främlingar - det är individuellt	27
5.2.4 Platsen, situationen och förväntningarna	28
5.3 Pluralistic ignorance och normens vidhållande	29
5.3.1 Vad de själva anser om normen	29
5.3.2 Koppling till pluralistic ignorance	30

5.4 Thomasteoremet i situationer med främlingar	32
5.4.1 Att bli tilltalad	32
5.4.2 Att initiera kontakt	33
5.5 Normer och thomasteoremet	34
6. Slutsatser och diskussion	35
6.1 Situationsbaserade normbrott	35
6.2 Koppling till pluralistic ignorance	36
6.3 Koppling till thomasteoremet	37
6.4 Normens grund för thomasteoremet	37
6.5 För att besvara syftet	38
6.6 Slutdiskussion	39
6.6 Råd för fortsatt forskning	40
Referenser	42
Bilaga 1 - intervjuguide	45

1. Inledning

Tänk dig en eftermiddag då du är på väg hem från jobbet. Du väntar på bussen, du tittar dig omkring och överallt står det främlingar. Du känner igen några sedan tidigare, ni brukar ta samma buss men har aldrig pratat, sagt hej eller på något sätt visat för den andra att ni sett varandra. I stunden, vill du bli lämnad ifred, eller vill du prata med någon av personerna som du så ofta sett men inte pratat med? Vill du vara i din egna bubbla, eller vill du nå ut till din omgivning?

Forskning menar att människor är i sin natur "sociala djur", men när det kommer till främlingar är vi allt annat än sociala (Epley & Schroeder, 2014:1993). Samtidigt påstås det att människor inte heller förstår fördelarna med social kontakt, att det faktiskt kan vara möjligt att öka glädjekänslan i stunden av att till exempel prata med en främling under pendling, eller att det kan vara glädjande att vara extra trevlig mot baristan på det lokala kafét (Chicago Booth, 2014, Sandström & Dunn, 2014:439).

I sammanhanget stöds å andra sidan inte denna mer sociala natur av svenska normer, där dessa präglas av respekt, distans, att vara något tillbakadragen och att undvika plötsliga sociala impulser (Maltseva, D'Andrade, Roy G:2010, 222-223,226-227). Detta skulle kunna innebära att det anses överflödigt att initiera ett samtal med en främling, exempelvis i situationen beskriven ovan kring att vänta på bussen. Då dessutom individualismen är hög i Sverige, som får, enligt Hofstedes dimensioner kring individualism en poäng på 71 av 100 möjliga, har därför gemene man ofta mer fokus på att ta hand om sig själv och nära anhöriga än inriktning på lösa kontakter (Hofstede Insights, n.d).

Utöver informationen ovan kring svenska sociala normer, finns det väldigt lite forskning om ämnet att prata med främlingar och uppfattningen kring detta i Sverige, vilket skapar en tydlig informationslucka. Det finns viss tidigare forskning som har gjorts utomlands, främst i USA, som bland annat redovisas kort ovan. Dessa behandlar exempelvis ämnen hur det kan skapas glädje från att prata med främlingar, dock rekommenderar även dessa studier fortsatt forskning på området då det finns knapert med kunskap. I övrigt har det gått att hitta information kring varför tillit till främlingar är viktig där bland annat demokrati kan baseras på alliansen mellan medborgare (Allen, 2014:Prolog). Att det också är viktigt att från tidig ålder prata med främlingar för att kunna lära sig tala ett språk som andra förstår (Maimon, 1979:364). Att människor behöver social kontakt då kronisk ensamhet bedöms som en hälsorisk och mer farligt än att inte träna (Cacioppo & Patrick, 2008:5,7, Brülde & Fors, 2015:48-49), men att det också är ett mer asocialt landskap i städer, bland annat på grund av för mycket yttre stimulans (Lofland, 1989:458) och att svenskar inte känner sig lika ensamma i jämförelse med andra europeiska länder som det kan antas i och med många ensamhushåll (Brülde & Fors, 2015:54). Mer om detta redovisas i bakgrund.

Teorierna som också har valt att appliceras i studien är Pluralistic Ignorance, vilket kort innebär att en norm kan vidhållas enbart av att samtliga personer tror att alla andra stödjer normen och anpassar sig därefter, utan att ett stöd faktiskt egentligen nödvändigtvis finns (Miller & Farland, 1987:298-299). Thomasteoremet, vilket liknas med en självuppfyllande profetia där människor har en viss utgångspunkt i form av en mening som tillskrivs en situation som sedan skapar ett beteende och därefter en konsekvens som går i linje med den ursprung meningen. Exempelvis en student som är orolig att misslyckas, kommer antagligen spendera mer tid att oro sig och därför prestera sämre

(Gjerde, 2017:136-137, Merton, 1968:477). För att kunna besvara syftet, har också tillämpats teori kring situationsbaserat kommunikation där önskvärdhet, legitimitet och lämplighet att interagera med en främling vägs in (Lofland, 1973:169-172), detta för att kunna skapa en djupare förståelse för situationen att prata med främlingar där förväntningar på situation och plats kan spela roll. Det tillämpas också teori kring normer och vad svenskars normer är, för att kunna jämföra med respondenternas svar och dra liknelser.

Då det som konstaterat finns en lucka kring ämnet att prata med främlingar i en svensk kontext, kan det därför anses relevant att studera ämnet för att skapa en djupare förståelse kring detta. Det kan också vara relevant i en samhällsdebatt att förstå vilka normer som faktiskt anses existera och om/hur dessa vidhålls i och med eventuellt stöd för normen eller enbart för att det sker en anpassning efter hur en person bör agera efter vad som "antas" att andra tycker. Samt om den egna definition kring situationen att prata med främlingar, exempelvis att tycka att det är obehagligt, kan skapa en konsekvens som går i linje med den eventuella rädslan, som i sin tur skapar känslan "jag hade rätt hela tiden", trots att det kan ha varit den egna idén som styrde agerandet och skapade konsekvensen. I sammanhanget blir det därför också relevant att se till om det finns människor som får olika konsekvenser utifrån olika idéer.

Alltså kan det vara intressant för människor att få en ökad förståelse om mönster och den eventuella egna påverkan på normerna, de upplevda situationerna och konsekvenserna. Speciellt om det finns en önskan att få ett annat resultat i form av andra normer eller andra personliga konsekvenser.

Då det till dessutom inte finns något svenskt material med denna vinkling eller teoretiska ramverk, fyller studien en tydlig lucka. I sammanhanget har jag inte heller sett någon studie utomlands som behandlar teorierna i denna kombination, vilket gör att studien fyller ytterligare en lucka. Ämnet som behandlas är alltså interpersonell kommunikation, med fokus på interaktion med främlingar. I denna studie har en respondentundersökning genomförts med fem respondenter från Göteborg, för att kunna konstatera om det finns mönster som sedan eventuellt kan ge upphov till vidare forskning.

1.1 Studiens syfte och frågeställning

Syftet med studien är att i en svensk stadskontext få en djupare förståelse för agerandet och idéerna kring situationer att interagera med främlingar.

För att avgränsa syftet ytterligare, ställs följande frågeställning:

1. I vilka situationer kan det anses som ett normbrott att interagera med främlingar och inte?

Denna fråga ämnar att kartlägga i vilka situationer det kan anses som ett normbrott eller inte ett normbrott att ha ett samtal med en främling. Här vägs även platsen in som en aspekt, där vissa platser kan anses ha vissa förväntningar.

2. Kan antaganden och anpassning som beskrivs i pluralistic ignorance bidra till att normen vidhålls?

Denna fråga ämnar undersöka om det finns viss koppling till pluralistic ignorance, vilka antaganden som finns och huruvida det sker en anpassning utifrån dessa som kan bidra till att normen vidhålls.

3. Blir Thomasteomet och därmed självuppfyllande profetior synligt i respondenternas fall angående samtal med främlingar?

Denna fråga ämnar att undersöka om det finns en mening kring situationen att ha samtal med främlingar som skapar en viss faktiskt konsekvens utifrån meningen.

4. Ligger normerna till grund för eventuella självuppfyllande profetior?

Denna fråga ämnar att se om det finns någon koppling mellan de uppfattade normerna och thomasteomet, om normerna ligger till grund för respondenternas egen mening som eventuellt kan skapa självuppfyllande profetior.

2. Bakgrund

Inom området kring att prata med främlingar finns det ännu inte avsevärt mycket forskning, vilket också innebär att studien fyller en forskningslucka. Den forskningen som finns redovisas sist i bakgrunden. Viss annan relevant information för sammanhanget går också att redogöra för. Bland annat kring vad en främling är rent historiskt och hur denna har blivit behandlad, hur människans fungerar som social varelse och hur svenskar är.

2.1 Främlingen nu och då

I en värld med miljarder av människor, är de flesta främlingar för individen. Ordet främling kan ha flera olika definitioner, men brukar vanligtvis innebära någon som är okänd för personen, som vi inte har mött även om vi vet mycket om människan i fråga. Definitionen kan också innebära en person som är annorlunda från gruppstillhörigheten, exempelvis om en individ har en hinduisk livssyn i en kristen miljö. Människor på gatan kan också vara främlingar, när de bara snabbt ger varandra en blick innan ögonblicket är förbi (Lofland, 1973:17-18, 119).

Enligt nationalencyklopedin, (NE, n.d.), innebär främling en människa som är obekant för en viss grupp människor eller som är nya på en plats. Likaså betyder ”främmande” att det är något nytt och obekant i ett visst sammanhang, eller något främmande som man tar avstånd från (Dictionary, n.d.).

Främlingar har bemötts på många olika sätt genom tiderna, där det har varit skillnad mellan olika kulturer. Det finns också vissa likheter, där en främlings ankomst alltid har skapat brutna rutiner och oväntade beteenden. Dessutom har människan i största delen av

historien levte i mindre sammanhang och byar, där det i dessa situationer var standard att alla kände alla. När då främlingen kom till byn, var detta en stor händelse.

I vissa i isolerade byar, exempelvis på öar norr om Australien där stammen Tiwi levde, kunde främlingen anses som omänsklig och behövde därav dödas. Främlingen kunde också i vissa fall och sammanhang anses som spöken från förfäder eller illvilliga gudar. Detta finns fortfarande kvar idag i viss mån, men på isolerade platser. Även för människor som var mindre isolerade och som förstod att jorden var bebodd, fanns det fortfarande en risk att främlingen skulle bli bemött med rädsla. En främling har också kunnat behandlas med både rädsla, glädje, skvaller och förvåning, där både observation och gästvänlighet kan ha varit alternativ vid samma tillfälle. Exempelvis i form av att gästvänlighet ansågs som en sed, men samtidigt observerades främlingen. Det går också att konstatera att de flesta främlingarna har blivit bemötta på ett civiliserat sätt (Lofland, 1973:4-5,7-8,10,12,19,21).

I och med städernas uppkomst blev det en värld full av främlingar där en individ är helt omgiven av okända människor, då städer i sin form är en anonym plats där främlingen är regeln istället för undantaget. I sin anonymitet är städer fortfarande en social plats där många lever på ett trångt område. För att kunna organisera och göra stadens sammanhang hanterbart, sker därför en kategorisering där en främling observeras och bedöms utifrån beteende, utseende, kläder och platsen som hen befinner sig på (Lofland, 1973:3,8-10,12,19,22-28,97).

I denna uppsats kommer ordet främling att användas som ett löst definierat begrepp på en okänd person för respondenterna, som denna varken har träffat eller hört om förut. Det kommer också redovisas kring vad respondenterna själva anser vara en främling.

2.2 Människan som social och asocial varelse

Studier visar att människor är bland den mest sociala arten som lever på jorden, att våra hjärnor är utrustade för att leva i större grupper och sammanhang. Känslan av att ha sociala kontakter ökar välmåendet, medan social isolering lättare skapar depression och annan ohälsa. Forskningen gjord av Epley & Schroeder (2014:1980-1981, 1994-1995), föreslår att människan eventuellt kan förbättra sitt eget välmående genom att försöka nå ut till omgivningen. Annan forskning av Fiske (2010: Preface, xx), menar att människor egentligen är ämnade att bo med andra, i och med att människor behöver andra på den mest basala nivå för att överleva.

När människor har tillfrågats kring vad som skänker mest glädje i livet, brukar de flesta svara att det är kärlek, intimitet och social samhörighet. I USA är det 20 procent av befolkningen som känner att de är väldigt ensamma och isolerade. Social isolering kan ha en påverkan på blodtryck, det ökar sannolikheten att bli överviktig och att börja röka. Det är känslan av ensamhet som är problemet, inte just att vara ensam i stunden, då det är viktigt att observera att det är mänskligt att känna sig ensam ibland. Det är först när det blir mer kroniskt som problem uppstår. Då finns en risk att få fysiska problem, så som att åldras snabbare, minskat immunförsvaret och samtidigt ökar stresshormonerna (Cacioppo & Patrick, 2008:5,7). De som lever i en nära relation har den bästa mentala och fysiska hälsan, dessutom lever de längre. Social isolering anses vara dubbelt så farligt som fetma och mindre hälsosamt än att inte träna (Brülde & Fors, 2015:48-49).

Att skapa kontakt med främlingar kanske inte gynnar människan lika mycket som att prata med en nära vän i det långa loppet då det i nära relationer brukar läggas större fokus på kvalitet istället för kvantitet, men vad Epley & Schroeder frågade sig var om det verkligen var en bättre idé att undvika främlingar helt och istället vara isolerad. Då en främling värderas som en dålig källa till känslomässigt stöd, kan det därför tänkas mer rimligt för individen att undvika dialog i stunden (Epley & Schroeder, 2014:1980-1981), oavsett om det är mest gynnande eller inte.

När det väl sker interaktion med främlingar, måste främlingen kategoriseras för att förstås. Då bedöms beteende, utseende, kläder och platsen som främlingen befinner sig på - de flesta vet ungefär vem som kan återfinnas på vilken plats. Detta brukar avgöra hur en individ agerar mot en främling, vilket kan innebära både interaktion men också undvikande. Förr i tiden var utseende den viktigaste faktorn, medan i mer modern tid är plats den avgörande aspekten. Denna typ av avkodning sker emellertid inte enbart i urbana miljöer, detta gäller också mindre levnadssammanhang, exempelvis i mindre orter. Människor lär sig att avkoda genom hela livet. Exempelvis lär sig en person hur en "fin flicka" beter sig, på vilka ställen de populäraste personerna befinner sig osv. Kontinuerligt genom livet anses detta vara en process, där vissa påståenden verkar vara mer sanningsenliga än andra. Om samhället förändras, då ändras också dessa specifikationer (Lofland, 1973:3,22-28,97-98).

I och med mycket yttre stimulans som kan orsaka en överbelastning anses det att människor är mer asociala i städer och har en tendens att stänga av och ignorera omgivningen. Detta kan i sin tur orsaka vad som anses vara asocialt beteende, som egentligen är ett försvar mot för mycket yttre stimulans (Lofland, 1989:458). Stadslivet ses som en manifestation av anonymitet. Det är nästan som att människor samverkar med varandra trots att det är kravlöst, där det enda som egentligen händer är att personer passerar nära varandra (Strauss, 1961:63-64). Därför stödjer stadsformen ett slags icke-involverande och en opersonlighet som inte går att hitta någon annan stans (Karp, 1973:431).

Ibland sker det också att människor i staden behöver prata med främlingar. Detta kan innebära i kön, i den lokala butiken, eller i andra situationer som uppstår i en stad full av okända personer. Vanligast sker samtal enbart på ett ställe och fortsätter inte efteråt i det privata, då detta anses vara något riskabelt (Lofland, 1973:168).

När väl samtalet initieras, finns det dessutom vissa aspekter att överväga kring märklig psykologi. Att prata om sig själv har samma aktivitet och effekt i hjärnan som när man utsöndrar dopamin. Det vill säga att prata om sig själv skapar ungefär samma lyckokänsla som att äta och att ha sex. Att prata om sig själv involverar den del av hjärnan som hanterar belöning. Dessutom visar forskningen också att få reda på att någon annan har tagit till sig ens idéer är belönande. De egentliga anledningarna till att människor delar med sig av sig själva är primitiva instinkter så som förväntan på fortplantning, att må bättre själv och att komma ännu närmare sin kärlekspartner (Tamir & Mitchell, 2012:8038,8041-8042).

Ytterligare aspekter kring samtal är att komplimanger uppskattas väldigt mycket. Det uttrycks också att för att bli mer omtyckt, är det viktigt att vara genuint intresserade av människor. För att göra ett gott första intryck, är ett leende mot personen i fråga avgörande. Att veta någons namn är också oftast charmerande, vilket skapar rekommendationen kring att fråga kring namnet. Människor är dessutom generellt mer

intresserade av sina egna liv och problem än andras, därför rekommenderas det att lyssna och uppmuntra människor att prata om sig själva (Carnegie, 1981:31,65, 74,83).

2.3 Svenskars sätt att vara

Enligt Hofstedes dimensioner kring individualism, så får Sverige ett betyg på 71 av 100, vilket innebär att det är ett högst individualistiskt samhälle, där gemene man ofta har fokus på att ta hand om sig själv och enbart nära anhöriga (Hofstede Insights, n.d). Därför kan det resoneras att främlingar och okända människor inte har stor fokus i en svensks vardagsliv. Samtidigt är det också en högre individualisering bland unga idag än hos äldre generationer (Johansson, n.d: 138,141)

Ensamheten i Sverige är mer utbredd bland män och kvinnor i storstäder så som Göteborg, Stockholm och Malmö, medan den är lägre i mindre orter. Äldre människor känner sig också mindre ensamma än yngre, trots att yngre umgås mer med vänner. Ensamheten ser ut att vara lägre ju mer utåtriktad, emotionellt stabil och vänlig en människa är (Brülde & Fors, 2015:55).

Enligt en undersökning av European Social Survey gjord 2012, verkar å andra sidan kritik riktad mot Sverige som ett ensamt land vara rätt ogrundad i jämförelse med ensamhetskänslor i övriga Europa. Enbart 4,7 procent kände sig ensamma i Sverige (genomsnittet är 8,3 procent), trots den höga siffran på 20,9 procent som bor i ensamhushåll (genomsnittet är 13,7 procent). Det är dessutom bara 1,5 procent som saknar en nära vän (genomsnittet är 5 procent) (Brülde & Fors, 2015:54).

2.4 Tidigare forskning kring interaktion med främlingar

Redan i tidig ålder har det bevisats vara viktigt att interagera med främlingar för att lära sig tala ett språk som omgivningen kan förstå. Det krävs att små barn kodar sitt språk för att passa in, vilket hjälper dem att använda ett språk som är förståeligt av omgivningen. Om det inte tillhandahålls ett tydligt sammanhang, då skulle främlingarna som barnet ibland behöver konversera med inte ens lyssna (Maimon, 1979:364).

Det finns också en fältstudie gjord i Chicagos kollektivtrafik som visar att det råder ett missförstånd gällande att prata med främlingar. Den gemensamma uppfattningen var att människor tror att andra är mindre benägna att skapa kontakt och att dessa hade ett större ointresse för interaktion än dem själva, men också att det skulle vara trevligare att sitta i tystnad än att ha samtal. Resultatet visade att samtliga ansåg att det var trevligare att prata, samt att det enbart var ett missförstånd kring det antagna ointresset. Ingen av försökspersonerna blev avvisade trots att de antog att det skulle ske, och dessutom visade resultatet ett större nöje ju längre samtalen varade. Det spekuleras i att denna misstolkning kan komma från att det finns en norm kring att undvika att initiera kontakt (Epley & Schroeder, 2014:1980-1996).

I sammanhanget tilltalade försökspersonerna främlingar vid ett tillfälle vilket skapade glädje i stunden, det argumenteras också att ha samtal med främlingar skulle kunna vara en källa till mer djupt välmående, detta är dock något de rekommenderar fortsatt forskning kring (Epley & Schroeder, 2014:1987,1994,1996).

En annan studie av Sandström och Dunn tar också upp resultat av prata med främlingar. De forskade kring huruvida socialt beteende med en barista skulle kunna skapa mer glädje i vardagen. Studien var ett fältexperiment där personerna ombads att antingen hantera situationen som en social möjlighet i form av att överdriva de sociala dragen eller att vara strikt instrumentell - att enbart se situationen som service och lägga sin order med pengarna redo (Sandström & Dunn, 2014:437-438).

Resultatet visade att människor får en ökad känsla av att tillhörighet även från små sociala interaktioner, som att vara social med en barista, samtidigt som intrycket av kafét där baristan jobbar också blev bättre (Sandström & Dunn, 2014:439). I sammanhanget är det givetvis viktigt att påpeka att vissa yrken kan kräva större social kompetens, så som att vara barista. Huruvida detta påverkade studien eller inte, har Sandström och Dunn inte reflekterat kring.

Sandström och Dunn anser också att den största lyckan kommer från nära anhöriga, men att det är möjligt att få en extra boost från andra i ens omgivning. Forskning visar att människor som är missnöjda med sitt nuvarande läge av samhörighet, kommer att försöka skapa mer samhörighet, vari mindre interaktioner kan göra en skillnad. Denna studie visar att interaktioner människan redan har, om dessa används som tillfällen för sociala interaktioner, kan detta skapa en ökad lyckokänsla i stunden (Sandström & Dunn, 2014:440).

Det har också bevisats att socialt välstånd hänger ihop med tillit till omgivningen och därmed främlingar. Stora sociala mänskliga bedrifter i samhället skapar ett socialt välstånd, vilket också skapar tillit till omgivningen (Almakaeva, Welzel & Ponarin, 2017:conclusion). Dessutom har det också diskuterats kring att demokrati stöds av samtycke, att stabiliteten kommer från alliansen mellan medborgarna. Därför kan misstro från medborgare till andra medborgare bli problematiskt (Allen, 2014:Prolog). I och med staden och dess anonymitet, finns det också vissa risker med social kontakt då en främlingar exempelvis kan hålla inne sin egentliga identitet eller låtsas vara någon annan (Lofland, 1973:167-168).

3. Teori

Som ovan förklarar är studien en analys för att skapa en förståelse för idéerna och agerandet kring social interaktion med främlingar. Frågeställningen som senare besvaras bygger på teori som i detta kapitel kommer redovisas. Samtlig teori tas sedan upp i analys och resultat.

3.1 Situationsbaserad kommunikation

Människan anser att det är viktigt att vidhålla sitt anseende och att göra rätt sak vid rätt tillfälle, men att det kan ibland vara svårt då det finns en risk att bedöma fel. Detta skulle också kunna resoneras vara social oro (Lofland, 1973:96-98, Gottschalk, 2010:41). För att försöka säga rätt sak vid rätt tidpunkt övervägs vissa parametrar, så som *önskvärdhet*, vilket innebär en beräkning på hur mycket individen själv skulle uppskatta att samtala med en person. *Legitimitet* tas också in i beräkning, vilket innebär en avvägning kring

huruvida den andra kommer uppleva mötet som väntat och under rätt förutsättningar, där det kan argumenteras att rätt förutsättningar skulle kunna vara att det är rätt plats med rätt förväntningar. Den sista aspekten som tas under övervägande är *lämplighet*, detta innebär att det görs en avvägning kring om huruvida ett samtal kan vara lämplig i situationen och på platsen. Ett samtal kan vara lämplig även om den inte är legitim eller tvärtom. Det är också viktigt att bedöma vem som är säker att tilltala eller inte, utifrån detta sedan se vem som bör undvikas och inte. (Lofland, 1973:96-98,169-172).

När den vardagliga rutinen ändras, som när situationen kollektivt definieras som ovanlig, då blir all kontakt med främlingar legitimerad. Detta kan innebära krissituationer, men också mer ovanliga situationer som parader och demonstrationer (Lofland, 1973:170).

I vissa fall när människor inte interagerar kan det upplevas som att det finns ett ointresse för omgivningen, ibland kan samtal undvikas för att vara artig och respektera någon annans privatliv, dock kan det finnas många exempel på när kontakt med främlingar faktiskt undviks som inte härstammar från artighet då interaktion eller fysiska närmanden i stunden kan ses som ett övertramp (Esther, 2012:268-271,273,276,280-281). Att undvika kontakt och att vara anonym kräver å andra sidan mycket mer av en människa än att inte vara så undvikande (Forgas & Bond, 1985;17,86). Det vidtas därför extra åtgärder för att undvika kontakt och vara ensam i det offentliga rummet, vilket bland annat kan innebära att låtsas vara upptagen, att prata i telefon, att kolla på mobilen, att låtsas sova, titta rakt förbi människor, se otrevlig ut osv. Detta kan uppstå exempelvis i situationer där folk reser eller att en situation kan upplevas som farlig. Bristen på interaktion i denna typ av situation blir nästan som en social handling vilket gör att människor strålar ut en ovilja till interaktion som förväntas förstås av omgivningen. Denna typ av beteende präglar inte människor generellt, utan uppstår enbart i vissa situationer (Esther, 2012:267-271).

Denna ovilja går att signalera till omgivningen bland annat med hjälp av utseende, uttryck, och rörelser (Esther, 2012:273). Några principer för att undvika samtal och ha det asociala beteendet i det offentliga diskuteras också vara att ha ett likgiltigt ansiktsuttryck där det undviks att visa känslor, att undvika kroppskontakt med en främling, att sätta sig längre bort för att visa att samtal inte är aktuellt (exempelvis i kollektivtrafiken) och att minimera ögonkontakten (Lofland, 1973:151-155).

Andra förklaringar till att människor drar sig undan kan vara att olika ställen har olika interagerande ändamål. Exempelvis går människor till en bar för att mingla och vara i ett socialt sammanhang, medan att resa via buss har ett annat syfte, som är att ta sig från en plats till en annan där beteendet ofta är mer undvikande (Esther, 2012:280-281).

3.2 Normer

Normer definieras som språket som allmänheten talar och består av värderingar och kollektiva önsknings. Det är ofta normer som håller olika grupper samman, samtidigt som de också påtalar vad som är accepterat och inte. Normerna präglas mycket av förväntningar, om förväntningarna ändras, ändras också normen (Bicchieri, 2006:ix, 10, 23-24). Normer håller också ihop samhället utan att involvera lagar, där beteenden som bryter mot normen kan uppfattas vara ett hot mot samhället (Van Kleef, Wanders, Stamkou & Homan, 2015:25).

Människan lär sig normerna genom att iaktta andra, men det kan finnas olika anledningar till att följa dem. Dels kan det finnas en rädsla för andras reaktioner och eventuellt förakt, eller att förvänta sig något positivt genom att följa förväntningarna. Det kan också vara att personen tycker att det finns god grund för normerna och att denna helt enkelt håller med (Bicchieri, 2006:ix, 10, 23-24). Dessutom finns det också studier som visar att människor är villiga att rätta sig in i ledet av rådande normer för att de är rädda att förlora status (Bernheim, 1994:841). Forskning menar att bryta normer generellt upplevs som negativt och är något som människor försöker undvika (Epley & Schroeder, 2014:1986). Samtidigt brukar en eventuell normbrytare må sämre i form av att känna skuldkänslor, skam och besvikelse över sig själv där det också kan finnas en rädsla att tillhörigheten står på spel. Hjärnforskning visar dessutom att ett normbrott hanteras i samma del av hjärnan som hanterar information kring orättvisa och omgivningens mentala förmåga. Många gånger upplevs därför ett normbrott som upprörande (Van Kleef et al, 2015:26-27).

Forskningen visar att normbrott i viss mån kan vara bra då vissa normer eventuellt är förtryckande, och att bryta dessa kan skapa positiv social förändring. Ju fler som går emot normen, desto mindre belastning för individen vilket i sin tur skapar större angelägenhet hos människor att agera annorlunda. Det blir alltså lättare för människor att bryta normen när andra också gör det (Vargas Hill, Maruyama, Viceisza, 2011:150,161). Vanligast när någon bryter normen är dock att personen i fråga behöver rättfärdiga för sig själv varför denna gör på sättet som den gör (Bicchieri, 2006:ix, 10, 23-24).

Enligt Van Kleef, Homan, Finkenauer, Gündemir och Stamkaou (2011:500-501,505) kan normbrott dessutom i vissa fall dessutom signalera makt i större utsträckning än att följa normen. Detta prövades genom att ta kaffe från någon annan, medvetet gå emot reglerna i bokföringen, att tappa cigarettaska på golvet och att sätta fötterna på bordet. Detta beteende ansågs mer kraftfulla än att hålla sig inom normen. Makt kan associeras med en brist på restriktion, varav individer som agerar mer som de vill i vissa normativa situationer kan anses ha mer makt. I detta sammanhang ses exempelvis människor som avbryter andra, som är mer bestämda och arga istället för ledsna som mer kraftfulla.

Angående hur normerna ser ut i Sverige, säger forskningen att man bör vara något skeptisk mot främlingar. Detta yttrar sig genom att dra sig undan och distansera sig själv från okända människor. Svensk kultur präglas bland annat av säkerhet, respekt och distans mellan individer, men inte interpersonell värme. Kollektiva normer säger att det inte är nödvändigt att gå fram till andra och initiera samtal för att vara en god medmänniska, samtidigt som det välkomnas att vara tillbakadragen och inte följa plötsliga sociala impulser. Normerna verkar också ändras något beroende på ålder, där unga värderar mer att ha fler kontakter i sin omgivning, medan det har tidigare varit större fokus på att ha en eller några goda vänner istället för många omkring sig (Maltseva, D'Andrade, Roy G:2010, 222-227).

Angående mer generella kulturella sammanhang och normer, finns en studie gjord på 33 länder som mäter *täthet* - vilket innebär att landet har starka normer och låg tolerans för avvikande beteende, och *löshet* - vilket innebär att landet har svaga sociala normer och hög tolerans för avvikande beteenden. Om ett land har täthet brukar det handla om bland annat eventuella hot från andra länder, naturkatastrofer, sjukdomar osv. För att vidhålla social ordning är därför normerna starka och ger individer begränsat utrymme att agera fritt. Löshet är täthetens motsats. Täthet och löshet manifesteras också i vardagssituationer, så som hemma och i klassrum, vilket innebär att de är alltså inte enbart institutionaliserade.

I studien finns Sverige inte med, men både Norge och Island har undersökts där Norge får poäng 9.5 och Island 6.4 Det landet som får högst poäng är Pakistan på 12.3 och det lägsta är Ukraina med 1.6. Medelvärde är 6.5 enligt deras specifika matematiska formel och modell (Gelfand et al, 2011:1100-1103). I och med att Sverige inte täcks av studien, är det därmed svårt att säga exakt var Sverige ligger på skalan. Men i och med att två andra skandinaviska länder täcks, går det att anta att Sverige är någorlunda lik i poängen i och med att kulturerna är varandra nära. Därför skulle det kunna tänkas att Sverige därmed ligger på en medelnivå, vilket innebär att det inte är normativt fritt för svenskar att agera hur de vill men det är inte heller extremt strängt.

3.3 Pluralistic ignorance

"People will stay in line only because their fellows do, yet, if they only knew that their comrades wanted to kick over their traces too, the institutional conformity of the group would quickly vanish" (Katz & Schanck, 1938: 174-175).

En viss grupp kan motsätta sig en norm, men följer den ändå då det finns en övertygelse om att alla andra i gruppen stödjer den. För att en norm ska upprätthållas, krävs det inte att alla håller med om den, bara att de flesta tror att majoriteten anser att den är bra. Detta kallas "pluralistic ignorance" och det finns ett klart samband mellan detta fenomen och anpassning (Miller & Farland, 1987:298-299). Fenomenet ger en känsla av falsk unikhet då det finns ett antagande kring att man själv är ensam om en åsikt eller att man är ensam om att ha vissa asociala, inåtvända eller introverta beteenden. Alltså är det vanligt att människor antar att andra tänker annorlunda än en själv och därför underskattar mängden andra människor som egentligen har ett snarlikt beteende (Miller & Farland, 1987:298-300,303).

Helt enkelt är det många situationer som inte avgörs av vad en människa egentligen tycker och vill, utan vad det antas att omgivningen vill. Detta liknas vid en gissning eller fantasi, som sedan antas vara "fakta". Dessa "fakta" kan vara allmängiltiga, kända och fasta även om de nödvändigtvis inte alltid är varken sanna eller befogade. Människor gör alltså orimliga antaganden om vad andra tänker omkring en (O'Gorman & Garry, 1976:449-450).

Pluralistic ignorance är alltså tydlig i situationer där det sker falska antaganden kring hur andra tänker, vilket gör att normen vidhålls. Även i mindre grupper sker en missbedömning angående vad övriga har för idéer. Ju större kontexten är, desto större risk att det faktiskt sker en missbedömning. Då kan moraliska principer som egentligen inte har några anhängare få stor inverkan, då de felaktigt misstas vara hur majoriteten ser på en situation. Andra normer, som egentligen uppskattas mer av majoriteten, kan i en sådan situation bli bortprioriterade då de felaktigt antas vara underrepresenterade (O'Gorman & Garry, 1976:450). Exempelvis är det tydligt i en situation när vänner dricker ihop, ingen vill kanske egentligen dricka men samtliga tror i det tysta att alla andra vill det. När de ser övriga dricka, vill ingen vara den "tråkiga", vilket innebär att alla dricker trots att ingen vill (Bjerring, Hansen & Pedersen, 2014:2448).

För denna studie blir därför pluralistic ignorance relevant för att undersöka om normen har faktiskt stöd eller om de vidhålls för att det finns ett antagande kring att omgivningen stödjer normen, samt att se huruvida personerna sedan anpassar sig efter dessa eventuella antaganden som kan bidra med till att vidhålla normen.

3.5 Thomasteoremet

”If men define situations as real, they are real in their consequences” (Thomas & Thomas, 1928:572).

Teoremet går ut på att om människor definierar situationer som verkliga, blir de också det i och med att omedvetna premisser skapas, som i sin tur formar en verklighet. Detta jämförs med en självuppfyllande profetia (Gjerde, 2017:136-137). Människor svarar enligt denna teori inte bara på en objektiv sanning, utan snarare på meningen/innebörden som situationen har för dem personligen. När meningen/innebörden har definierats, kommer personens beteende att gå i linje med meningen som situationen har för dem, vilket skapar en konsekvens som också går i linje med meningen. Ofta innebär detta att rädsla kan översättas till verklighet, men teoremet är möjligt att applicera på många sociala processer och situationer (Merton, 1968:476,490). Meningen blir alltså verklig i och med att personerna i fråga har en mening/innebörd av en viss situation och reagerar i linje med detta, exempelvis i form av rädsla eller stress, som ofta orsakar en konsekvens som går i linje med idén. Detta är alltså varför det liknas med en självuppfyllande profetia.

För att exemplifiera hur teoremet yttrar sig, kan det exempelvis vara en student som är väldigt orolig att misslyckas med en examination, varav denna tillbringar stor tid åt att oro sig istället för att studera, vilket sannolikt kommer skapa en konsekvens där resultaten blir sämre. Individen kommer sedan tolka förloppet som att denna hade rätt hela tiden och i detta fall anledning att oro sig (Merton, 1968:477).

Teoremet kan också verka utanför den egna gruppen och appliceras på andra människor. Om tillräckligt många tilldelar en viss grupp en viss mening, där vissa egenskaper förkastas och sedan behandlar dessa människor utifrån denna mening, kan det innebära att individerna i den förkastade gruppen själva börjar anse att de besitter en negativ egenskap och börjar därmed behandla sig själva därefter i sociala sammanhang (Merton, 1968:485-486).

Om det finns en önskan om att bryta detta mönster och en självuppfyllande profetia, kan detta göras genom att ifrågasätta och granska definitionen för att se om den verkligen stämmer och är verklig. I det sammanhanget kan en ny definition och mening uppstå, vilket i sin tur kan resultera i en ny verklighet och konsekvens. Det menas också att detta är svårt att göra, då mycket mening som tillskrivs bland annat brukar vara upprätthållna av sociala sammanhang och skapade av det sociala samhället. Exempelvis fördomar kan i vissa fall sakta försvinna, om dessa tas in i ljuset och omvandlas till realistisk kunskap (Merton, 1968:478-479,489-490).

Denna teori blir relevant för att se om en individs idé och definition om situationen att prata med främlingar får faktiska konsekvenser. Exempelvis om mening/definition kan få konsekvens i form av ett trevligt möte eller om interaktion rentav undviks. Samtidigt påstås det att personlig mening kan vara upprätthållen av sociala sammanhang och skapade av det sociala samhället. Därför blir det relevant att se om normer ligger till grund för de självuppfyllande profetiorna thomasteoremet tar upp.

4. Metod

Först presenteras valet av metod och varför en kvalitativ metod passar för denna studie. Därefter beskrivs de olika respondenterna i ett respondentgalleri för att skapa en bättre förståelse för dem som respondenter, för att sedan gå vidare till intervjuerna och intervjusituationerna. Efter redogörs det för processen, samt kritik gentemot den valda metoden. Löpande genom metoden reflekteras det kring styrkor och svagheter i studien.

4.1 Val av metod

Studien är en respondentundersökning som ämnar att kartlägga människors uppfattningar och idéer angående området "interaktion med främlingar". I denna typ av studie får respondenternas tankar och idéer stå i fokus, och denna typ av metod anses vara bäst när ämnet berör normer och handlingar. Samtalsintervjuer har valts att användas då detta bland annat ger möjlighet att kunna ställa följdfrågor, att anteckna oväntade svar att kunna se mönster (Esaiasson, Gilljam, Oscarsson & Wängnerud 2012:227-229,235). Då forskningsfrågan dessutom kan anses vara relativt komplex, där människors normer och idéer undersöks för att skapa en vidare förståelse, kan kvalitativ metod anses vara lämplig i sammanhanget, eftersom den menar att ett fenomen enbart kan förstås utifrån en kontext (Kvale & Brinkmann, 2017:119).

En annan anledning till att kvalitativ metod anses vara mer passande i sammanhanget, är att det också har tagits hänsyn till meningssamband som ofta kopplas ihop med metoden. Detta innebär att människor har motiv, intentioner, målsättningar och planer som skapar en viss typ av beteende och därigenom vissa sociala fenomen. Det visar också på den meningsinnehåll som finns i sociala situationer, vilket innebär att verklighetsuppfattningen och tolkningen en individ kan tilldela en situation har stor inverkan på hur denna agerar när situationen uppenbarar sig (Johannessen & Tufte, 2003:75). Detta stämmer också väl överens med teorierna ovan, där exempelvis thomasteoremet påvisar att människor ofta agerar utifrån den mening som en situation tillskrivs för dem (Merton, 1968:476,490). I och med att meningssamband som kan anses vara passande för föreliggande studie tillhör kvalitativ metod, samt att kvalitativ metod också ger utrymme för respondenterna att förklara sina tankar och för mig att finna djupare mening i det som kommer upp vilket kan skapa en ökad förståelse för händelser och fenomen (McCrachen, 1988:9), anses kvalitativ metod vara mest lämplig i sammanhanget.

Valet av samtalsintervju passar också bra då ämnet är relativt outforskat och det är viktigt att se till vardagserfarenheterna kring hur människor uppfattar världen utifrån deras synvinkel (Esaiasson et al, 2012:253-254).

4.2 Respondenterna och Urval

I och med att kvalitativa studier betraktas som intensiva och informationstunga, är det ofta ett färre antal respondenter (Johannessen & Tufte, 2003:83). Det har i sammanhanget tillämpats ett snävt urval, vilket innebär att det ska vara praktiskt genomförbart när det finns vissa begränsningar för vad som kan åstadkommas under den givna tidsramen.

Även fast det rekommenderas att i förväg inte sätta upp antalet intervjuer för att kunna få mättnad, beslöts det halvvägs genom processen att det skulle vara 5-6 samtalsintervjuer, för att det ska vara praktiskt genomförbart inom ramen för en c-uppsats och att skriva själv (Esaiasson et al, 2012:220,259). Det påstås också att i intervjustudier är det aktuellt att väga in de tillgängliga resurser som skapar möjlighet för utförande (Kvale & Brinkmann, 2017:156), vilket i detta fall kan argumenteras vara tidsramen som satte prägeln för antalet intervjuer möjliga genomföra.

Som tidigare poängterat får Sverige en poäng på 71 av 100 möjliga gällande individualism som innebär att fokus ligger på individen i högre grad än omgivningen (Hofstede Insights, n.d). I det svenska samhället beräknas det dessutom vara en högre individualisering bland unga än hos äldre, där unga definierades i denna studie vara mellan 15-29 år (Johansson, n.d: 138,141), varav denna definition av unga också används i denna studie. Dessutom, som tidigare konstaterat, finns det en anonymitet och opersonlighet i städer som inte återfinns utanför staden (Strauss, 1961:63-64 Karp, 1973:431). I och med den höga individualismen som är mer framträdande hos unga och att städer dessutom bedöms som mer asociala, kan det därför anses relevant att undersöka förståelsen för idéerna och agerandet kring situationer att interagera med främlingar inom en målgrupp av unga i en stadskontext. Därför väljs Göteborg.

I föreliggande studie har ett snöbollsurval använts, vilket innebär att en respondent pekar i riktningen mot en annan respondent, som sedan pekar vidare mot en ny. Ingen av respondenterna har heller varit experter på området, vilket de rekommenderas inte vara. För att kunna ha distans har jag också varit noga med att inte känna personerna i fråga (Esaiasson et al, 2012:258-259). Den första respondenten fick jag kontakt med via en vän, som sedan slussade mig vidare till andra personer som de kände, där jag sedan fick ytterligare rekommendationer. Processen gick smärtfritt och samtliga respondenter uttryckte att det var roligt att vara med.

Att ha i åtanke i sammanhanget, är att de två första var samma ålder som min vän, vilket var 29 år. Sannolikt känner samtliga personer andra i ungefär samma ålder, vilket innebär att alla som har intervjuats låg högre inom det tänkta åldersspannet. Dock umgås varken jag eller mina vänner generellt med människor under 20 år. Detta i sin tur kan innebära att mönstren blir tydligare för åldern 26-29 än för de som är 20 eller yngre, vilket kan antas dels vara en fördel då undersökningen enbart innehåller fem intervjuer, men också en nackdel då analysen inte innehåller någonting kring det yngre åldersspannet. Samtliga personer presenteras också enbart med förnamn, då efternamn inte bedöms vara viktigt i sammanhanget.

4.3 Respondentgalleri

Respondentgalleri	Ålder	Arbete	Anser sig vara:
Anders	29	Ingenjör	Social och utåtriktad, men gillar också till stor del ensamtid.
Anton	26	Personlig tränare	Social och öppen, seriös i det mesta han gör och har hög ambitionsnivå.
Frida	26	Stödpedagog	Positiv, gillar att utforska nya saker i livet.

Respondentgalleri	Ålder	Arbete	Anser sig vara:
Erik	29	Ingenjör	Social, gillar att prata med människor han känner. Gillar mindre att vara själv.
Maria	26	Doktorand	Ganska glad och optimistisk, ganska ostrukturerad och impulsiv

4.4 Intervjuerna

4.4.1 Intervjuguiden

Syftet var att skapa en halvstrukturerad intervjusituation, där det fanns både struktur och flexibilitet. Flexibiliteten fanns i att det inte var några fasta svarsalternativ utan respondenten svarade enligt sig själv, vilket var av vikt när en grundligare kunskap eftersöks. Med syfte att lättare kunna jämföra svaren, ställdes därför ungefär samma frågor till samtliga personer. Detta i sin tur kan också skapa en högre trovärdighet, speciellt då jag som forskare inte har erfarenhet av intervjuer sedan tidigare (Hjerm, Lindgren & Nilsson, 2014:150-151).

Studien har utgått från halvstrukturerad form av intervjuguide, vilket innebar att den innehåller en översikt av teman och förslag till olika frågor. Denna utformades innan intervjuerna påbörjades. Det har också tagits hänsyn till att frågorna ska knyta an till syfte och frågeställningar. Samtidigt har det också tagits hänsyn till form, vilket innebär att frågorna är utformande för att försöka skapa en dynamisk situation där intervjupersonerna känner motivation att berätta (Kvale & Brinkmann, 2017:121,172). Alla frågor i intervjuguiden utformades också med hjälp av råden att de ska vara lätta att förstå, de ska vara korta och inte heller innehålla akademiskt språk (Esaiasson et al, 2012:264-265). Samtidigt har intervjuguiden varit till viss del detaljerad, samtidigt vidhålls flexibilitet då intervjusituationen fortfarande var en social interaktion med plats för spontanitet. Viss struktur var dock nödvändig, då studien ämnar att jämföra svaren från respondenterna och därmed se mönster (Hjerm, Lindgren & Nilsson, 2014:151-152). I intervjuguiden var det ibland vissa frågor som föll bort beroende på hur samtalet gick, vilket också kan resoneras skapa mer flexibilitet. I stunden hände det också att jag ställde andra följdfrågor naturligt, vilket skapade ytterligare flexibilitet.

Vid skapandet av intervjuguiden, användes till och börja med uppvärmningsfrågor, vilket innebär enklare frågor för att skapa en bra kontakt och även en bra stämning. Detta innebar ofta att jag frågade om hur dagen hade varit, ålder, om det var okej att jag spelade in, hur personen ansåg sig själv vara. De viktigaste frågorna var sedan tematiska frågor, där de grundläggande ämnena behandlas med så lite påverkan som möjligt från mig som intervjuare. Sedan används också uppföljningsfrågor på de tematiska frågorna, detta för att kunna få fram ett mer grundligt svar (Esaiasson et al, 2012:265). I intervjuerna har, beroende på situationen, uppföljningsfrågorna självklart varierat i och med att intervjuerna har varierat. Guiden har också utformats med hjälp av förslaget gjort av Esaiasson et al (2012:266) och av Hjerm, Lindgren och Nilsson (2014:158), där tydliga teman har framställts, samt med hänsyn till råden av Kvale och Brinkmann (2017:174) kring hur man skapar faktiska frågor av forskningsfrågorna.

I samtalsintervjuer är det dessutom fokus på att det finns vissa frågor och/eller teman att gå igenom med varje respondent. Beroende på dialogen, varierade frågornas följd, formulering och ibland till och med innehåll att variera något (Esaiasson et al, 2012: 227-229).

4.4.2 Intervjuarens roll

Jag började enligt rekommendation att skriva ner min förförståelse (Esaiasson et al, 2012:257), där det blev tydligare för mig var jag står. Jag har själv pratat med främlingar då jag upplever ämnet som intressant, därför blev jag också medveten om att jag skulle behöva hålla mina egna idéer utanför ramen för denna studie. I detta sammanhang blev det därför relevant att se till objektivitet, och att det finns en risk att styra diskussionen. Därför har jag varit extra noga med att vara neutral och att personliga fördomar ska undvikas (Kvale & Brinkmann, 2017:292). Som intervjuare har jag också varit mån om att stå emot frestelsen att ingå ett samtal där mina åsikter uttrycks (Hjerm, Lindgren & Nilsson, 2014:151)

Jag har också varit noga med att se över vissa aspekter i mig själv som bland annat innebar att vara kunnig på området, att vara strukturerad i vad det är som ska åstadkommas, att vara tydlig, vänlig, att lyssna aktivt, att vara öppen, veta vad studien ämnar att få reda på, att vara kritisk och ställa kritiska frågor för att testa trovärdigheten i det personen säger, att komma ihåg vad personen har sagt och att kunna skapa tolkningar (Kvale & Brinkmann, 2017:208-209). För att få fram mer grundliga svar, har jag också tillämpat att vara tyst i vissa avseenden för att tillåta reflektion (Esaiasson et al, 2012:265).

4.4.3 Intervjusituationerna

Studien påbörjades med en pilotintervju som sedan valdes att inkluderas då den bedömdes bli lyckad. Kvalitativa intervjuer rekommenderas nästan alltid att ske ansikte mot ansikte (Lamnek, 2010:315). Därför har samtliga intervjuer valts att utföras just så.

Samtliga tillfällen påbörjades med att förklara vad syftet med studien var, att det fanns inga rätt eller fel och att de skulle besvara frågorna utifrån sig själva. Det klargjordes också huruvida det var okej att använda förnamn och ålder eller huruvida de ville vara anonyma (samtliga ansåg att det var okej att använda förnamn och ålder). Alla ansåg också att det var okej att spela in intervjuerna med syftet att enbart jag skulle avlyssna dessa. Jag var också angelägen om att få så kallat "informerat samtycke" vilket påstås vara viktigt (Esaiasson et al, 2012:257) och innebär att oavsett om samtalet känns avslappnat är personerna i fråga är medvetna om att de ingår i en vetenskaplig studie. I situationen förklarades det också att intervjuerna skulle ligga mellan 30-60 min, varav samtliga varade mellan 42-54 min.

Vid samtliga tillfällen har respondenten valt stället, så att denna skulle kunna känna sig så bekväm som möjligt. Det har också i sammanhanget funnits ett krav på att det ska vara en relativt lugn plats och rekommendationen har varit en plats ute där främlingar rör sig med tanken att en sådan plats eventuellt skulle kunna vara mer lämplig för ämnet då främlingar är i omnejd (Esaiasson et al, 2012:268). Därför var samtliga intervjuer ute på offentliga kaféer. Fördelar med detta kan vara som påpekat att respondenten ser främlingar omkring, varav det kanske blir lättare att tänka sig in i en situation där interaktion sker. Nackdelen var dels en högre ljudvolym och prat omkring vilket ibland störde intervjun,

dessutom skulle en nackdel också kunna vara att respondenten svarade på ett mer socialt sätt än denna egentligen känner sig då de är i en mer social miljö. Huruvida det var fallet i dessa situationer, är svårt att konstatera.

Intervjuerna är också av mer deduktiv karaktär, där konsekvenserna av teorierna thomasteoremet och pluralistic ignorance mer prövas. I situationen har det också varit relevant att försöka göra svaren mer entydiga för att förenkla processen av analys längre fram. Under intervjuens gång klargjorde jag därför vad som var relevant för projektet, för att senare kunna få en starkare grund att stå på i analysen (Kvale & Brinkmann, 2017:149,175).

I situationen tog jag hänsyn till råden kring hur en god intervjuare är. Dessutom var jag mån om att skapa god stämning genom att först innan intervjun prata med respondenten för att försöka skapa ett band, med förhoppningen om att göra respondenten bekväm för att öppna upp sig. Det var också samtal även efter intervjuerna för att skapa en god stämning och ett bra avslut. Under intervjun var jag också noga med att använda tolkande frågor, i form av att förtydliga att en person verkligen menar det på ett visst sätt som det faktiskt framkom (Esaiasson et al, 2012:265). Samtliga intervjuer kändes som att de blev bra och framgångsrika.

Det har också visats att intervjupersonerna inte alltid var strikt konsekventa i sina svar, ingen var antingen asocial eller väldigt mycket social, utan samtliga hade hela spektrumet, medan en visade mer asociala drag och en annan mer sociala drag. Viktigt att nämna är också i denna studie diskuteras privata sammanhang, alltså inte jobbsituationer. I vissa fall kom jobbet upp, men detta var inte främsta fokus i studien och har inte heller resonerats kring i analys och resultat. I vissa fall gick det att se mönster hos respondenterna, medan i vissa fall skilde det sig mycket. Mer om detta i analys och resultat

4.5 Hantering av material

Intervjuerna transkriberades från inspelade intervjuer som spelades in med diktafon, detta för att kunna vara mer fri i intervjusituationen då det inte heller alltid är möjligt att lita på minnet i situationerna. Intervjuerna har gjorts om från talspråk till skriftspråk då det ämnar att vara samtalsanalys, och inte en diskursanalys (Kvale & Brinkmann, 2017:218-219,222).

I analysen har det också används meningskoncentrering, där längre meningar kortas ner till det mest centrala. Dessutom har processen gått igenom analysens fem steg, där texterna först läses igenom för att förstå helheten, för att sedan fastställa de mer naturliga meningsenheterna i texten. Steg tre var att formulera teman som faller naturligt för texten, vilket innebär meningskoncentrering. Steg fyra innebar att ställa frågor till analysen och enheterna utifrån syftet. Det sista steget innebar att koppla samman samtliga teman i en mer beskrivande version (Kvale & Brinkmann, 2017:230,247-248).

För att också följa dessa fem steg och för att kunna ställa frågor till texten och skriva en mer deskriptiv utsaga, kan det argumenteras behövas en mer generell överblick över resultatet för att sedan kunna utföra en grundlig analys. Därför fördes meningskoncentreringen in i ett protokoll för att skapa överblick och överskådlighet.

När samtliga enheter hade förts in i protokollet, påbörjades analysarbetet som hade för avsikt att upptäcka mönster hos de olika respondenterna. Resultatet och mönster från den summerade datan presenteras sedan i en beskrivande text. Materialet har också gått igenom grundligt för att kunna skapa en rik tolkning. Det har också funnits fokus på att vara detaljerad och ordningsam i redogörelsen (Hjerm, Lindgren & Nilsson, 2014:71-73).

Kontinuerligt genom analysen har jag varit mån om att fånga in syftet och frågeställningar, för att se till att dessa ska besvaras, samt att jag har gått från teori till analys och resultat där det finns fokus på den mest väsentliga informationen.

4.6 Kritisk granskning av studien

Som konstaterat ovan har jag som forskare haft en viss förförståelse och intresse för ämnet, därför har jag varit mån om att vara objektiv. Givetvis finns det fortfarande en chans att egna individuella idéer kan intolkas i resultatet, trots en ansträngning om att låta bli och förbli neutral. I sammanhanget är det också av intresse att se till hur min kunskapskurva har ändrats och min förståelse för vissa fenomen har ökat. Exempelvis kring normbrott som kan uppfattas som upprörande och behandlas i den delen av hjärnan som hanterar människors mentala välbefinnande (Van Kleef et al, 2015:26-27). Då jag gick in i ämnet med idén att hålla sig till konventionerna var fejt, har jag inte längre samma övertygelse kring att normbrott är positivt. Detta innebär också att jag har blivit något mer neutral till ämnet och förhoppningsvis kan vara mer neutral i tolkningen.

Det finns givetvis en chans i sammanhanget att utskriften av intervjuerna är påverkade av mig som forskare. Eventuellt skulle någon annan kunna ha skrivit ut det på ett annat sätt, speciellt då jag ändrar från talspråk till skriftspråk (Kvale & Brinkmann, 2017:218-219,222,225). I och med att hela intervjuerna transkriberades, kan detta ge ett mer tillförlitligt resultat.

Det har också lagts väldigt mycket tid på att söka material kring ämnet och tidigare forskning. Dock var utbudet på forskning knapert trots stor möda. Detta bevisar att det har funnits stor ambition till informationssökning men också att det funnits en kunskapslucka inom området, med förhoppningen om att de mest relevanta studier har redogjorts för i bakgrunden. Givetvis kan det också finnas fler teorier som är relevanta för studien än thomasteoremet och pluralistic ignorance. Kombinationen av teorier i detta fall, ger större upphov till en nyskapande studie.

För bedömningsgrund inom kvalitativ forskning resoneras Hjerm, Lindgren och Nilsson (2014:84-86) som refererar till Charmaz, att det används begrepp så som trovärdighet, originalitet, resonans och användbarhet. Hur dessa kan appliceras i studien med grund i denna beskrivning redovisas nedan.

Trovärdigheten i sammanhanget kan anses vara både till viss del god i form av att det finns bevis för mönster som redovisas med hjälp av citat, men också i vissa aspekter något sämre dels på grund av att studien inte är såpass omfattande att det går att hävda empirin som korrekt, då det dessutom inte heller finns teoretisk mättnad (Esaiasson et al, 2012:229). Systematiska jämförelser har emellertid gjorts med hjälp av teman, dels då intervjuguiden är utformad från teman men också då protokollet med olika kategorier har använts för att systematiskt kunna analysera och jämföra. Detta i sin tur skapar högre tillförlitlighet.

Originalitet kan finnas i form av att denna studie inte har gjorts i Sverige förut. Dessutom är området relativt outforskat vilket skapar ny kunskap. Av samma anledning går det att se användbarhet av studien, då den som sagt inte har gjorts förut. Denna kunskap skulle eventuellt kunna gå att bygga vidare på. Förhoppningsvis kan resonans återfinnas i att analysen ger en relativt rättvis bild för materialets bredd, då intervjuguiden var utformad utifrån frågeställningen som baseras på relevant teori. Givetvis fanns det vissa aspekter av intervjuerna som fick förbli utelämnade ur analysen då dessa inte ansågs relevanta i sammanhanget, vilket också skulle kunna bedömas ge en mindre rättvis bild.

Det är också av intresse att se till en eventuell intervju effekt, vilket innebär att svaren blir olika beroende på vem som ställer frågorna. Det kan helt enkelt vara så att jag som utför studien kan orsaka en visst typ av svar (Esaiasson, 2012:267). Jag är själv ofta öppen och försöker inspirera till dialog, vilket eventuellt skulle kunna medföra ett resultat där respondenterna blir triggade att vara mer öppna. Om så är fallet, kan detta eventuellt påverka resultatet och att det inte blir helt tillförlitligt.

5. Analys och resultat

Utifrån samtliga intervjuer, följer nedan en presentation av olika resultat och mönster. Resultat och analys presenteras i samma kapitel, detta för att skapa en bättre överblick och förståelse. Kapitlet utgår från frågeställningen och teori. I början presenteras också en kartläggning för vad en främling är för respondenterna, detta för att kunna ha en bättre förståelse för deras synsätt. Vissa mönster men också avvikelser mellan respondenterna påvisas nedan kontinuerligt genom analys och resultatet.

5.1 Begreppet främling

Angående vad en främling ansågs vara, var en gemensam definition att en främling är en person som de inte har pratat med på något sätt. Oftast ansågs denna också vara en person som inte ens deras vänner har mött. Om det är en fest med kompisars kompisar, då är det inte längre en främling. De flesta ansåg också att ordet hade en negativ klang, där det bland annat kan associeras med främlingsfientlighet, medan Erik ansåg att det varken var negativt eller positivt, förutom under nattetid då det var mer negativt. *"Det är nog ändå rätt neutralt för mig, det beror på i vilket sammanhang, om man möter en främling mitt i natten så är det inte så positiv klang."* - Erik

Som tidigare konstaterat kan ordet främling ha olika innebörd, men har oftast definitionen av någon som är okänd, som vi inte har mött trots att personen kan veta mycket om människan (Lofland, 1973: 17-18). Detta stämmer inte helt överens med samtliga respondenters idé kring att en väns vän inte är en främling. *"På en fest är det inte direkt främlingar, utan mer en "okänd människa". Det är lite av en definitionsskillnad."* - Anton.

Ytterligare en tolkning och synonym till ordet som kom upp var också "ny bekantskap", då Frida ansåg att en främling är för henne en människa hon inte alls kan relatera till. *"...just ordet förknippar jag med någon som är helt annorlunda från en själv som man inte kan relatera till direkt."* - Frida. Detta skulle kunna liknas med definitionen kring att någon är

annorlunda från grupptillhörigheten, vilket också är ett sätt att se på ordet främling (Lofland, 1973: 17-18).

I samtalen kom det också upp när en person slutar vara en främling, varav den gemensamma bilden var att det sker när interaktion har ägt rum. Hur mycket och i vilken form, där skiljer det sig åt mellan vissa av respondenterna. Erik ansåg att om man har något gemensamt att prata om är det inte längre en främling, Anders ansåg att personen slutar vara en främling så fort det sker någon form av kommunikation medan Maria ansåg att om personen känns igen efter det initiala mötet är det ingen främling längre. *”Jag tror om det är nån som jag har pratat mycket med, om jag skulle känna igen den om jag träffade den igen.”* - Maria

I stora drag anses en främling alltså vara en person som är helt ny för dem och deras vänner och ha något av en negativ klang. Därför går det att konstatera att det finns vissa mönster angående vad en främling egentligen innebär för respondenterna, men också vissa skillnader där en främling också för en av respondenterna är en person som det är svårt att relatera till.

5.2 Situationer och normbrott

Vad som uppfattas av alla respondenterna som normen angående interaktion med främlingar är att det bör vara distans. Det kan uppfattas som konstigt när en främling kommer fram. *”...det är lite tabu, för man får passa sig för att det kan vara något dåligt och konstigt med det.”* - Anton. Då respondenterna uppfattar normen som distanserad går detta också i linje med forskningen om svenskars normer (Maltseva, D’Andrade, Roy G: 2010, 222-227). Som också tidigare konstaterats präglas normer av förväntningar (Bicchieri, 2006:ix, 10, 23-24). I och med att normen uppfattas av alla respondenterna som distanserad och att det kan vara konstigt att gå fram till en främling, skulle det därför kunna resoneras att förväntningarna i olika situationer och platser delvis kan vara att det borde finnas distans till främlingar, och när distansen och därmed förväntningen bryts, att detta då eventuellt skulle kunna tänkas vara ett normbrott.

Då samtliga utom Anton dessutom anser att normen ligger till grund för de egna värderingarna, skulle det också därför kunna resoneras att i vissa situationer där distansen till främlingar upphör i respondenternas fall, att dessa skulle kunna uppfattas som just ett normbrott då förväntningarna bryts. Anton anser också att han i viss mån vill ha distans till främlingar, dock vill han ofta välja sin egen väg. *”...det är väl lite mina värderingar, utifrån hur jag vill vara och hur jag vill ha det runtom mig.”*- Anton. Å andra sidan har inte normen fullt stöd av övriga respondenter, då den också upplevs som något tråkig. *”Den är lite tråkig, men man är lite fast i den själv också. Jag hade önskat att det var lite mer öppet.”* - Maria. Därför går det inte heller att resonera att samtliga situationer utifrån aspekten av att distansen bryts nödvändigtvis behöver uppfattas som normbrott trots att normen till viss del ligger som grund för de egna värderingarna.

Ytterligare en aspekt som kontinuerligt återkom hos respondenterna angående situationer, var att det bör finnas anledning till interaktion, vilket verkar göra det mindre till ett normbrott om distansen till främlingar bryts samtidigt som det även uppfattas mindre konstigt. De flesta hade en gemensam bild av denna aspekt vilket gör att det går att se ett mönster. Däremot i situationer utan anledning, menar exempelvis Frida att om det inte finns en anledning till samtal, då blir många obekväma och Maria tyckte det skulle vara

konstigt om någon stoppade henne utan anledning. Erik och Anton delade i stort sett denna bild. Utan anledning kan det resoneras att förväntningarna kan brytas, vilket lättare ger upphov till ett normbrott. *”Men finns det ingen anledning till att prata, är det någon som börjar prata bara för att, då är det nog inte så uppskattat.”* - Maria. Dessutom går det också beroende på situationen att väga in parametrar av Lofland (1973:169-172), vilket som redovisats i teorin är lämplighet, önskvärdhet och legitimitet. Ett resonemang i denna situation skulle kunna vara att om det inte finns anledning, verkar det inte heller finnas ansedd lämplighet för samtal. Utan anledning kan det också tyckas oväntat och därmed ha lägre legitimitet. Nedan redovisas det för situationer där samtal kan vara okej och där samtal gärna undviks, för att sedan också kunna resonera kring till samtal anledning och parametrarna av Lofland (1973:169-172) legitimitet, önskvärdhet och lämplighet, för att sedan argumentera kring huruvida det kan uppfattas som ett normbrott eller inte.

5.2.1 Situationer där det anses okej att ha ett samtal

Huruvida social interaktion med främlingar uppskattades eller inte var i vissa avseenden individuellt, vilket redovisas för senare. Det finns vissa mönster där de flesta av respondenterna ansåg att det var mer okej att ha social interaktion, där förväntningar på situationen och men också på platsen som de befann sig spelade stor roll. Detta innebar bland annat på platser som på krogar och i toakön på krogar. Flera menade också att det oftast är okej om det är en äldre person som kommer fram utan anledning eller när en främling ger en komplimang eller frågar om hjälp. Dessutom påtalades det också att när det sker en olycka, då är det också lättare att ha ett samtal med främlingar. *”Sen är det ju en helt annan sak när det har hänt någon olycka, då börjar man prata med varandra ”såg du vad som hände där” för då har man en anledning att prata om något, den specifika saken.”* - Erik.

Detta kan liknas med att göra rätt sak vid rätt tillfälle i rätt situation (Lofland, 1973:169-172). Här kan också parametern kring lämplighet tas in, då att vara i en utemiljö verkar anses som en mer lämplig situation och plats att ha ett samtal med en främling i, då detta verkar anses vara mer av en social situation. Därför kan också legitimitet vägas in i dessa situationer, där förväntningarna också verkar vara att i dessa miljöer är det mer okej att även initiera samtal, då den andra personen också möjligen kan se det som väntat och under rätt förutsättningar. Det verkar finnas ett genomgående mönster och förväntan på situationen som social oavsett om anledning för samtal finns eller inte, vilket gör att denna typ av sociala sammanhang skiljer sig från många andra. När någon å andra sidan frågar om hjälp eller vill ge en komplimang, då verkar det i dessa situationer finnas en relativt tydlig anledning att samtala och är därför okej. Samma sak gällande en olycka. Det påstås att när rutinen ändras och en ovanlig situation sker, då blir kontakt med främlingar legitim. Detta sker bland annat i krissituationer (Lofland, 1973:170), vilket också förklarar varför respondenterna ansåg att det är okej att prata när något händer och att detta inte uppfattas som ett normbrott. Dessutom verkar det också vara mera legitimt och väntat att en äldre person tar kontakt utan anledning. *”Om det är nån helt slumpmässig person som kommer fram när man väntar på bussen eller liknande, då upplever jag att det oftast är nån äldre person som kanske är lite ensam, eller vill prata om vädret och så. Det har jag inget emot.”* - Frida.

Gemensamt för situationerna i detta kapitel är att de inte verkar uppfattas som ett normbrott av respondenterna, trots att distansen till främlingar bryts och att situationerna och platserna är olika från varandra.

5.2.2 Situationer där samtal gärna undviks

Vad som framgick vid analys av intervjuerna var att det oftast var individuellt huruvida situationer samtal med främlingar inte uppskattades eller förväntades, vilket ofta baserades på individuella situationspreferenser. Mer om dessa nedan. De flesta ansåg å andra sidan att om en främling kom fram i andra situationer än de som redovisas i kapitlet ovan, då fanns det oftast ingen anledning, lämplighet eller legitimitet för en social interaktion och därför verkar det lättare uppfattas som ett normbrott. *”Om någon hade försökt få kontakt med mig som jag inte hade någon relation till innan, hade jag känt att det mest bara var konstigt [...] Om det inte är konversation på en nattklubb eller liknande, då hade jag tyckt att det var konstigt om en främling försökte lära känna mig utan anledning.”*- Erik. Då normen som tidigare konstaterat ansågs vara av mer distanserad karaktär, skulle därför oväntade samtal utan ansedd anledning, förväntan, lämplighet, legitimitet och önskvärdhet kunna uppfattas som normbrott.

Den enda gemensamma situationen där alla respondenterna ansåg att samtal inte uppskattades var i kollektivtrafiken. Maria var mer känslig för att samtala tidigt på morgonen på bussen, medan Erik generellt alltid vill bli lämnad ifred när han åker kollektivt. *”Jag tycker det är skönt att lyssna på musik och vara för mig själv när jag åker tåg eller buss.”* - Anton. Frida menar att hon är i sin privata sfär när hon åker kollektivt och undviker därför kontakt, och Anders anser att det är skönt att få vila huvudet.

När respondenterna upplever att de vill bli lämnade ifred, finns det i vissa mönster hur de visar det och beter sig. Dessa är visuella i form av kroppsspråk i form av att titta bort, vända sig bort, titta ner i backen, undvika ögonkontakt och visa med kroppsspråk att det inte finns ett intresse för samtal. *”Normalt brukar jag ha min egentid på vagnen, på med musik och borrar ner blicken i golvet.”* - Anders. Detta visar just en ovilja som resulterat i ett undvikande beteende. Respondenternas undvikande beteenden går också i linje med vad forskningen menar är vanligt (Ester, 2012:273, Lofland, 1973:151-155), och sker alltså när det finns förväntning på distans. Om denna skulle brytas, kan det antagligen anses olämplighet med samtal då respondenterna vill bli lämnade ifred, vilket innebär att ett samtal skulle kunna anses vara ett normbrott.

5.2.3 Upplevelsen att interagera med främlingar - det är individuellt

Vad som uppfattades om att samtala med främlingar varierar mellan respondenterna, där ett mönster var att samtliga respondenter vill ha en viss distans, men att vad exakt som uppfattas som rätt mängd distans varierade. Därför kan det resoneras att vad som faktiskt skulle kunna uppfattas som ett normbrott, också varierar mellan respondenterna. Det redovisas nedan för individuella skillnader.

Angående situationen att bli konkret tilltalad av en främling, varierade upplevelsen något. Frida ansåg att det beror lite på vem främlingen är, men kan tycka att det förutsättningslösa mötet kan vara trevligt om samtalsämnet är rätt och samtalet har en positiv ton, vilket då för henne verkar ge en bättre lämplighet som skapar högre önskvärdhet. Detta i sin tur verkar göra att det inte uppfattas lika mycket som ett normbrott. Om tonen å andra sidan är fel enligt henne, skulle det antagligen lättare kunna uppfattas som en överträdelse på förväntningarna och därmed som ett normbrott. Erik ansåg att det ofta är jobbigt att bli tilltalad då han inte får välja situationen själv (såvida det inte är i en krogmiljö eller att någon vill ha hjälp) vilket kan resoneras antagligen enligt

honom lättare skapar ett normbrott då varken anledning, lämplighet eller förväntan om samtal finns. Både Maria och Anton ansåg att det kan vara trevligt att bli tilltalade beroende på vem personen är, men att frågorna inte bör vara för privata, då blir de obekväma. *"Om det är någon som kommer för nära inpå och ställer för personliga frågor, då tycker jag att det är lite konstigt och obehagligt."* - Maria. Återigen handlar det om lämpligheten och legitimiteten i situationen. Som citatet exempelvis visar, uppskattar Maria inte att få personliga frågor, då det inte är under rätt förutsättningar och har även då lägre lämplighet för henne, vilket gör att samtal inte blir önskvärt eller legitimt. Samtidigt går det eventuellt att relatera till aspekten kring att en främling ogärna bjuds in till det privata, då detta kan anses mer riskabelt (Lofland, 1973:168). Om frågorna är för privata kan det också anses som att förväntningarna på distansen bryts, vilket skulle kunna uppfattas som ett normbrott. Anders å andra sidan gillade det förutsättningslösa mötet. *"Det kan jag ändå gilla, att det är förutsättningslöst. Det är två tomma blad som möts, då kan jag gå igång på att möta en främling, och se vad den har för livshistoria."* - Anders. Därför skulle det kunna resoneras att för Anders är förutsättningslösa möten oftast inte ett normbrott, och skulle kunna ha lämplighet då det också önskas av Anders. Anders brukar å andra sidan sällan initiera förutsättningslösa möten själv. Han är också något motsägelsefull, då han blir initialt misstänksam när någon kommer fram då han är mest van att det är tiggare eller försäljare som tilltalar honom.

Alltså verkar det finnas ett mönster av personliga preferenser som varierar mellan respondenterna angående när det uppskattades att en främling kommer fram eller inte, och även huruvida det är ett normbrott och inte. Detta kan delvis bero på att olika situationer kom upp i samtalen med respondenterna, men också då det verkar finnas olika önskningsområden om distans och olika förväntningar på situationer. Angående situationer att tilltala främlingar var det mer ett gemensamt mönster av att undvika det, mer om detta nedan.

5.2.4 Platsen, situationen och förväntningarna

Vad som också framkom var att förväntningarna var olika på olika situationer och platser. Detta är också något som i många fall upplevdes olika mellan respondenterna, där mönstret är att om det ses som en mer social tillställning är det mer förväntat och att platsen för interaktionen spelar roll. I vissa situationer var det mer allmängiltigt att ett samtal uppskattades, medan i andra inte. Som resonerat kring ovan uppskattade alla att tala med främlingar exempelvis på sociala tillställningar så som utemiljöer och toakön. Det är också mer okej när det sker en olycka. Erik uttrycker sig kring att det är mer okej att samtala i krogmiljöer som har en viss förväntan. *"Klassiskt i toakön, då kan man prata. Det är också mer okej att bli approachad på krogen, just för att man också delvis är där för att lära känna folk."* - Erik. Som också tidigare konstaterat uppskattas inte samtal i kollektivtrafiken. Detta bevisar att platsen i detta avseende är avgörande för hur ett samtal uppfattas, där det i vissa fall kan anses som ett normbrott medan i andra fall, som på krogen, är det mer förväntat vilket innebär att olika platser har olika syften. Detta stöds också av forskning som visar att olika situationer och platser har olika ändamål (Esther, 2012:280-281).

Detta stöds också av Frida, som menar att det beror på just platsen och förväntningarna då platser har olika ändamål. *"Tror det handlar mycket om, i de situationer där man förväntar sig att vara själv, om man är på väg någonstans, eller när man går och handlar. Man kanske inte förväntar sig att det är en social plats eller en social tillställning."* - Frida. Detta bevisar att pendling har ett syfte, medan ett mingel ett annat

(Esther, 2012:280-281). Detta finns det också stöd för i exempelvis Antons resonemang, då han menar att när han är på gymmet förväntar han sig att vara ifred då han är upptagen, vilket gör honom mindre mottaglig för att interagera med främlingar då han inte anser det vara en social situation.

Trots att det finns viss överensstämmelse mellan respondenterna angående situationer och platser där samtal ansågs ha önskvärdhet, anledning, legitimitet och lämplighet, finns det också stora skillnader där åsikten var högst individuell vilket gör det svårt att i detta avseende se ytterligare mönster förutom just aspekterna av att olika platser och situationer har olika förväntningar på social interaktion, vilket i sin tur avgör om det kan uppfattas som ett normbrott eller inte. Dessa förväntningar på platser och situationer kan vara individuella och skilja sig mellan respondenterna. Exempelvis ansåg Erik och Anton att på flygresor kan det vara trevligt att talas vid, där Erik ansåg att det var nästan ännu konstigare att inte ha ett samtal när han satt bredvid en annan individ väldigt länge. *”...där har man blivit ihopfäst med varandra och ingen har haft någon möjligheter att ändra det, man har bara hamnat bredvid varandra. Då blir det inte bara att det är någon som kommer fram och pratar på stan, det blir en helt annan sak.”* - Erik. Maria ställde sig annorlunda till att prata med en främling på planet, då hon ansåg att det är mer jobbigt då hon inte visste hur hon skulle avsluta ett samtal och håller sig därmed till kortare fraser som avslutas lätt. Annars ansåg Maria att ha samtal på platser som är stilla, exempelvis vid en hållplats där hon befinner sig under en begränsad tid är mer trevligt. Frida uppskattar samtal när det är sociala sammanställningar och det kan också enligt henne vara trevligt vid en hållplats. Anders uppskattar situationer och platser ibland olika beroende vilket humör han är på, vilket gör honom något inkonsekvent i detta avseende.

Angående situationen att själv behöva gå fram till en främling. De flesta av respondenterna går oftast själva inte fram till främlingar, vilket också skapar något av ett mönster. Den enda som avviker är Anton som säger: *”Det är väl för att man känner sig själv och vet hur man själv är socialt, att man är trygg i sig själv, man vet sina gränser och att man inte tar klivet över det sociala steget som blir för mycket. I att någon upplever att man är påflugan och för mycket. Där upplever jag att jag har känsla.”* - Anton. Övriga upplever att det är jobbigt och att det finns en rädsla att bli avvisad, för vissa även om det är i en mer social situation som exempelvis en krogmiljö. *”Det är nog att man är lite nervös att man ska bli avvisad, eller att man själv är lite konstig. Det har hänt, att jag har gått fram. Oftast har jag gått fram när det är något problem, men det har hänt att någon bara ”vem fan är du” och det är jättejobbigt”* - Erik. Detta skulle kunna liknas med social oro och en rädsla för att säga fel sak vid fel tillfälle (Gottschalk, 2010:41), vilket gör att situationen oftast undviks. Det skulle också kunna resoneras vara på grund av att det finns en rädsla att själv göra ett normbrott och upplevas som konstig.

5.3 Pluralistic ignorance och normens vidhållande

5.3.1 Vad de själva anser om normen

Normen anses som påtalat ovan vara distanserad och att det kan upplevas konstigt att i vissa situationer samtala med en främling. Å andra sidan är alla också negativt inställda till normen då de flesta tycker att den är tråkig, men samtidigt upplevs det också ofta som en paradox då de stödjer normen eftersom det upplevs skönt att vara i sin bubbla ibland. *”På nåt sätt tycker jag att svenska samhället har lite trist inställning, att man inte pratar med andra. Å andra sidan sitter man ju i sin egen bubbla och vill lyssna på musik på*

morgonen, sen ska det sitta någon att prata med en, då är man inte lika mottaglig.”- Maria. Det antas också att omgivningen anser att normen är tråkig samtidigt som det finns visst stöd för den. ”Jag tror de flesta beklagar sig över den, men har trygghet i den. Att de är uppväxta i den kontexten, att det finns en ide om att generellt inte släppa in människor. Jag tror att många vill släppa in egentligen, men att man inte törs. Och att det känns fel, för att man ska inte göra så samtidigt som det också kan få vara skönt att vara ifred som gör att en främling kan vara ovälkommen.”- Anders.

Frida uttrycker också vad som skulle kunna tolkas vara en vilja att normen skulle förändras genom att säga: *”Medan här vet man att det normala är att inte prata med någon, om då någon pratar, då är den personen konstig och bryter normen. Men om normen inte är så strikt, då blir inte de personerna som pratar med främlingar så konstiga.”- Frida.*

Angående om respondenterna själva agerar efter normen eller inte, så är det generella svaret med några avvikelser ja. Frida, Maria och Erik brukar generellt inte ta kontakt såvida de inte behöver hjälp eller liknande, det händer att Anders ibland initierar kontakt om modet och intresset är större än rädslan, oftast vågar han dock inte. Anton har oftast inga problem att påbörja ett samtal, speciellt inte om det sker i stunden. *”Det blir en impuls, då tror jag inte att jag tänker så mycket.”- Anton.* I detta fall skiljer sig Anton från de andra också skulle också kunna vara något mer normbrytande, då det premieras i Sverige att inte följa plötsliga sociala impulser (Maltseva, D’Andrade, Roy G:2010, 222-227), vilket eventuellt att initiera samtal med främlingar i stunden skulle kunna vara. Då övriga oftast inte gör detta, innebär det att de håller sig inom ramen för normen.

5.3.2 Koppling till pluralistic ignorance

Enligt teorin pluralistic ignorance, kan en grupp motsätta sig en norm, men ändå följa den eftersom samtliga tror att andra stödjer den. För att en norm ska upprätthållas, krävs det alltså inte att alla tror på den, bara att de flesta tror att andra stödjer den (Miller & Farland, 1987:298-299). I sammanhanget blir det därför relevant att se hur respondenterna antar att andra känner kring normen och hur de själva agerar för att se om det finns ett samband.

Vad som är generellt genomgående är att många idéer som respondenterna har, också appliceras på deras omgivning, där respondenterna antar att omgivningen tänker på samma sätt som de själva. Exempelvis antar Anders att omgivningen tycker att normen är tråkig men finner trygghet i den, vilket går i linje med hans egna värderingar. *”Jag hör många vänner som säger liknande som mig.”- Anders.* Erik, Maria och Frida anser samma sak som Anders, vilket skapar ett mönster.

Teorin menar också att utifrån dessa antaganden kring vad omgivningen anser, sker också en anpassning till detta som också kontrollerar handlingen hos individen (Miller & Farland, 1987:298-299, O’Gorman & Garry, 1976:449-450). I sammanhanget finns det viss koppling till teorin, då det av respondenterna antas att normen till viss del stöds av omgivningen, vilket också eventuellt kan bidra att skapa just den anpassning som påstås ske då samma respondenter oftast inte heller initierar kontakt, trots att kontakt ibland i vissa situationer önskas. Anders berättar att han sällan går fram. *”Men man är ju ändå rädd. Typ att bli dissad.”- Anders.* Denna typ av rädsla och beteende upplevs också av fler respondenter, vilket skapar ett mönster av anpassning. På så vis kan detta enligt teorin

visa på att detta bidrar till att normen vidhålls. Den som skiljer sig åt är Anton, som inte anpassar sig efter normen och söker kontakt trots att han inser att det kan upplevas som konstigt att gå fram. Istället litar han på sin egen förmåga att läsa folk och inte gå över gränsen.

En annan anledning till att normen vidhålls, kan också vara att de flesta tycker att det kan vara skönt att bli lämnade ifred, exempelvis Maria som påtalat tidigare gärna vill vara ifred på morgonen. Detta innebär att det finns stöd för normen, vilket också kan vara en av anledningarna till att en norm vidhålls (Bicchieri, 2006:ix, 10, 23-24). Pluralistic ignorance är alltså applicerbar till viss del då det antagligen råder viss anpassning efter antaganden, men inte till fullo då normen också stöds. Det är alltså inte ett fenomen där samtliga motsätter sig normen fullt ut, samtidigt som det sker en anpassning till vad omgivningen antas anse.

I och med att det också finns ett antagande att andra också som de själva anser att normen är tråkig, sker det dock ingen anpassning i detta läge då det fortfarande undviks att initiera social kontakt av de flesta respondenterna. *”Nej jag tycker att jag ofta hör svenskar säga liknande grejer som jag har sagt nu, att normen är lite tråkig...”* - Frida. Därför skulle det i detta läge kunna anses vara social oro som har störst betydelse där det finns en rädsla för att säga fel sak vid fel tillfälle då det finns en risk att göra en felbedömning (Lofland, 1973:96-98, Gottschalk, 2010:41). Därför skulle också social oro kunna vara en parameter som bidrar till att normen vidhålls som i sin tur gör att teorin pluralistic ignorance inte går att tillämpa i detta avseende fullt ut.

Ytterligare en anledning till att normen stöds kan också vara att människor förväntar sig en positiv avkastning av att följa den (Bicchieri, 2006:ix, 10, 23-24), vilket skulle kunna innebära att få egen tid. Det kan också innebära att det finns en rädsla att förlora status (Bernheim, 1994:841), eller att normbrott kan ge stor känsla av skuld, skam och besvikelse över sig själv (Van Kleef et al, 2015:26-27). Om detta är fallet för respondenterna i fråga blir svårt att avgöra inom ramen för denna studie, men det kan vara alternativa förklaringar.

Sammanfattningsvis stämmer vissa aspekter som teorin pluralistic ignorance påtalar överens med det som respondenterna uttalar sig om, att det finns vissa antaganden om vad omgivningen tror som också skapar en anpassning. I och med att samtliga också gör antaganden kring vad omgivningen anser och i viss mån agerar därefter, kan det resoneras att detta bidrar till att normen vidhålls. Huruvida dessa antaganden sedan är faktiska och verkliga, går omöjligt att avgöra inom ramen för denna studie. Normerna kan också vidhållas av fler anledningar, exempelvis att den faktiskt till viss del stöds av de flesta respondenter och att den sociala oron är större än eventuell vinning. Som påtalat kan det också finnas andra anledningar till att normen vidhålls som inte enbart har med teorin att göra. Därför blir teorin till viss del användbar för att kunna se vissa mönster till att normen vidhålls, men den går inte att applicera fullt ut.

Dock går det att spekulera att i och med att de flesta respondenter antog i flera fall att omgivningen tänker som de gör och vill som de vill, trots att samtliga respondenter ibland har olika idéer kring hur saker ska vara, kan det antas att vissa antaganden som görs om omvärlden därför är falska.

5.4 Thomasteoremet i situationer med främlingar

5.4.1 Att bli tilltalad

Som tidigare konstaterat, jämförs thomasteoremet med självuppfyllande profetior vilket innebär att om en individ har en viss mening och definition på en viss situation, brukar konsekvensen bli verklig (Gjerde, 2017:136-137). Detta innebär alltså att människor inte reagerar på en objektiv sanning, utan snarare på meningen som den individen har tillskrivit situationen, vilket i sin tur ger konsekvenser som ofta går i linje med definitionen. Detta kan i sin tur också vara en falsk definition av situationen (Merton, 1968:476-477,490).

För samtliga respondenter finns det självuppfyllande profetior angående att någon annan initierar samtal, men i olika typer av situationer och på olika platser. Vid analys av protokollet, framgår det att konsekvensen går i linje med meningen och idéerna som respondenterna har kring situationerna. I situationerna ovan redovisas när det anses okej att ha samtal, exempelvis när någon frågar efter hjälp eller att ha ett samtal i en utemiljö, då anses det trevligt (mening) och situationen blir ofta ett trevligt möte (konsekvens). Exempelvis uttrycker Erik sig angående att någon ber om hjälp. *”Det är bara rolig. Jag är nog bara väldigt trevlig. Jag tror aldrig att jag har varit otrevlig på det sättet. Jag försöker hjälpa den personen så gott det går.”*- Erik.

Det finns också självuppfyllande profetior i kollektivtrafiken där det ansågs att det inte var trevligt (mening) vilket gav en konsekvens av att försöka undvika samtal i största möjliga mån (konsekvens). *”Det är ganska lätt, antingen kollar man ut genom fönstret, eller så kollar man på sin telefon, eller har öronsnäckor i osv. Vill man att man ska bli tilltalad, då visar man ju det på ett annat sätt.”*- Erik. Det finns dessutom mer specifika och individuella situationer där samtal uppskattades och inte som varierade stort mellan respondenterna, där konsekvensen också går i linje med meningen. Dessa beskrivs nedan.

Maria anser att det kan vara skrämmande när vissa främmande män kommer fram till henne. Detta härstammar bland annat från obehagliga situationer när hon var yngre där hon blev stött på (mening), vilket gör henne misstänksam som i sin tur skapar ett undvikande beteende (konsekvens) där hon tar sig ur situationen. *”Som typ en gång när jag var typ 14, skulle jag till min bowlingelesson. Det var typ på eftermiddagen, jag stötte på en kille som var typ 25. Han började fråga mig grejer om vägen till någonting. Sen kom han in på om jag ville ta en fika, det var jättekonstigt. Jag pinnade på vidare, nej tack.”*- Maria

För Frida går det exempelvis att se thomasteoremet i en situation när hon gick förbi ett par som hon upplevde gav ifrån sig dålig energi. Kvinnan försökte initiera kontakt med Frida och gav henne en komplimang för jackan, men då Frida hade en initial dålig känslan (mening) skapades rädsla vilket i sin tur gjorde att hon gick snabbare och försökte ta sig därifrån (konsekvens). *”...så gick jag ännu lite snabbare utan kunde inte ta in att det var en komplimang utan tyckte bara att det var lite obehagligt.”*- Frida

Anders blir initialt misstänksam mot människor som kommer fram, då han anser att de flesta människor som kommer fram till honom är tiggare eller försäljare och vill därmed ha något av honom. När så väl är fallet, finns det ett ogillande (mening) och han blir ironiskt trevlig och säger nej tack ironiskt många gånger eller avvisar personen som han anser tränger sig på (konsekvens). Även i ett fall där det var en tjej som var intresserad, var han

initialt misstänksam i och med meningen han har. Meningen skapar alltså en viss konsekvens i form av misstänksamhet eller avvisande. Anders anser å andra sidan att han gärna hade velat bli tilltalad mer, vilket då inte går i linje med thomasteoremet i och med att han oftast inte agerar utifrån denna mening/tanke om att vilja ha mer kontakt i och med att han blir misstänksam när någon kommer fram. ”*Jag kan dessa personer som hoppar på mig med saker som jag inte har bett om, när en främling kommer på det sättet.*”- Anders

Även för Anton som anser att han gillar samtal, finns det som tidigare konstaterat en viss mening kring att få alltför privata frågor vilket han ogillar och gör honom obekvämt (mening), vilket i sin tur innebär att han blir mer avståndstagande och försöker indikera för personen att han vill gå därifrån, eller rentav säger att det är dags att gå (konsekvens). Detta går också i linje med thomasteoremet, att tanke skapar agerande och konsekvens. ”*...då skulle jag nog bli tveksam och säga att jag ska hem.*”- Anton

Utöver detta finns det fler situationer som går att koppla till Thomasteoremet, i form av:

- Frida tycker att ämnen som är mjuka som exempelvis undviker politik är okej att prata om (mening), vilket gör henne benägen att svara på frågor hon får av en främling (konsekvens). Hon anser också att det är mer misstänksamt om en yngre kommer fram och pratar (mening), vilket gör henne misstänksam och att hon kan bli kortare mot personen (konsekvens).
- Maria kan känna sig rädd när hon åker hem på kvällen, men hon kan känna sig mer trygg i situationen av att prata med en främling (mening), vilket ibland har resulterat i att de har slagit följe hem från vagnen innan de säger hej då (konsekvens).

5.4.2 Att initiera kontakt

Thomasteoremet och därav självuppfyllande profetior går också att se i många olika situationer som respondenterna är med om när det gäller att själva initiera kontakt. Det finns tendenser och mönster av att de flesta respondenter undviker att initiera samtal.

Anders har en positiv åsikt om att gå fram till främlingar, speciellt i utemiljöer, men är ofta rädd för att bli avvisad då ses som en risk. I vissa fall när belöningen anses vara större än risken vågar han, men oftast ger han vika för rädslan och undviker att gå fram. Meningen som har främsta prägeln i situationen är rädsla, vilket i sin tur ger en konsekvens av att han oftast inte vågar, vilket är en självuppfyllande profetia. ”*Man är ju väldigt rädd för riskerna, risken att bli, vad det nu är man är rädd för. Men man är ju ändå rädd. Typ att bli dissad.*” - Anders

Erik anser att människor generellt inte gillar att bli tilltalade (mening), vilket gör att han undviker det i största möjliga mån (konsekvens). Även i krogmiljöer är han rädd för att verka konstig trots att han vill ha kontakt (mening), det har vid något tillfälle hänt att han har blivit avvisad vilket kändes jättejobbigt, vilket har inneburit att situationen har blivit betingad då Erik har en bild av hur det kan gå. Detta resulterar i att han undviker att gå fram, i och med att han upplever situationen som riskfylld (konsekvens). ”*Men det har hänt att någon bara ”vem fan är du” och det är jättejobbigt. Det vill man helst undvika.*”- Erik. Alltså skapar rädslan den största meningen, vilket också skapar konsekvensen av att inte våga gå fram.

Anton har också situationer som går i linje med Thomasteoremet, även om dessa kan anses vara mer sociala och inte lika undvikande. Han anser att det inte är några problem att gå fram till någon han inte känner, då han tycker sig vara bra på att läsa personer i fråga (mening). Han gör det oftast spontant och instinktivt vilket han har positiva erfarenheter av. Han försöker dessutom alltid vara öppen och möta folk med garden nere. Detta skapar en god känsla hos honom och mötet blir ofta lyckat (konsekvens), även om det generellt inte brukar ge en djupare vänskap. Han har exempelvis gått fram till främlingar vid vallgraven och umgåtts, vilket skapade en trevlig kväll (konsekvens). *”Jag och min kusin tex, har suttit vid vallgraven, så har det suttit människor runtomkring som kan ha sett trevliga ut, och då har vi gått dit och surrat med dem.”*- Anton

Även för Maria och Frida finns det situationer där teoremet blir tydligt:

- Maria anser att det är nervöst att gå fram (mening) vilket innebär att hon sällan går gör det (konsekvens). När det väl har hänt, har hon varit väldigt försiktig (konsekvens) då hon inte vill vara till besvär.
- Frida gör generellt det som känns bekvämt för henne i situationen (mening), om hon inte går fram är det mest bekvämt att inte göra det (konsekvens). Detta innebär att hon agerar utifrån meningen som situationen har för henne just då. Hon påtalar att hon oftast är en person som inte initierar kontakt (konsekvens), då hon känner sig obekvämt med det (mening).

I intervjuerna rapporterades det enbart kring situationer där agerade utifrån den starkaste meningen i situationerna, vilket innebär att självuppfyllande profetior och thomasteoremet är väldigt aktuellt i sammanhanget.

5.5 Normer och thomasteoremet

Som konstaterat tidigare, resonerar de flesta respondenterna att normerna ligger till grund för deras egna värderingar, där det enbart är Anton som skiljer sig från mängden då han försöker ta beslut utifrån hur han vill vara. I och med att de flesta anser att normerna är grunden för deras egen värdering, då nomen också som konstaterat i viss mån skapar anpassning är frågan i detta fall om normen skapar självuppfyllande profetior för de flesta respondenterna, där konsekvensen går i linje med normen.

Då de flesta anser att normen ligger till grund för deras egna värderingar och definitioner, där normen innebär att det bör finnas distans och att det kan anses konstigt att gå fram och samtala med en främling, detta skulle då kunna innebära att den egna personliga meningen, också kan vara att det bör undvikas att gå fram i viss mån. Frida menar att hon påverkas av normen. *”Det gör nog jättemycket kring vilka normer som råder [...] normen påverkar mig.”*- Frida. Då samma respondenter som anser att normen ligger till grund för egna värderingar inte går fram, kan det tolkas som att meningen går i linje med normen, (att man bör avstå) samt att konsekvensen går i linje med normen (mer asocialt beteende där folk inte går fram) vilket påvisar en självuppfyllande profetia som härstammar i normen.

Samtidigt uppskattas det inte heller i vissa situationer att normen bryts där respondenterna vill att det finns distans (mening) och därför stödjer normen i denna aspekt, vilket resulterar i ett mer undvikande beteende (konsekvens) där det kan uppfattas att en främling har begått ett normbrott. Anton, som dock menar att normen generellt inte ligger till grund för hans egna värderingar eller agerande i form av att våga initiera kontakt

eller inte, påtalar att i situationer som han ändå upplever att ett normbrott och en överträdelse har begåtts av en främling, att han försöker förmedla att han är på väg bort vilket blir konsekvensen av meningen. ”Att jag kollar klockan, säger att personen kan ha en bra dag och sen att jag måste kila.”- Anton.

Det är emellertid paradoxalt då samtliga respondenter anser att normen är tråkig, men där de flesta inte agerar utifrån denna idé. Kanske är det på grund av att den sociala oron kan tänkas vara större (Gottschalk, 2010:41), vilket i sig också skapar en självuppfyllande profetia om meningen som ges är oro eller rädslan för att bli avvisad, som skapar en konsekvens som är just mer asocial, undvikande och distanserad. Det finns därför i sammanhanget kopplingar mellan normerna, social oro och thomasteoremet hos de flesta av respondenterna.

Som påtalat tidigare bygger dessutom normer på förväntningar, där det också verkar som att vissa platser och situationer har vissa förväntningar. Platser och situationer kan ha olika ändamål där vissa är sociala och andra andra anses mer isolerade, vilket kan förklara att förväntan är olika (Esther, 2012:280-281). Tidigare konstateras det att i en krogmiljö kan uppskattas samtalsuppskattas, men på en spårvagn undviks det, varav agerandet alltid verkar gå i linje med vad som förväntas, i detta fall av platsen och situationen. Det innebär alltså att förväntningarna på situationen och platsen i viss mån verkar skapa mening som sedan skapar en konsekvens som går i linje med förväntningarna. Därför skapar förväntningen på platsen och situationen också självuppfyllande profetior. Det skulle också kunna resoneras att då normer bygger på förväntningarna, och att det finns vissa vedertagna situationer där samtalsuppskattas och inte, att det eventuellt finns vissa normer för vissa situationer och platser, varav det då i situationen och på platsen skulle kunna vara normen som skapar självuppfyllande profetior. I kollektivtrafiken finns det förväntan på distans. ”Normalt brukar jag ha min egentid på vagnen, på med musik och borrar ner blicken i golvet.” - Anders. Där är förväntan av samtliga respondenter att få vara ifred och konsekvensen för exempelvis Anders är ett mer undvikande och asocialt beteende, där att undvika ögonkontakt bedöms som avvisande (Lofland, 1973:151-155). Med ett resonemang att förväntan på situationer och platser också kan ha sin grund i vissa normer, som i sin tur skapar självuppfyllande profetior med konsekvenser som går i linje med förväntan, går det därför att på ytterligare ett plan koppla normer till thomasteoremet.

6. Slutsatser och diskussion

I detta kapitel redovisas slutsatser och diskussion kring analys och resultat, där olika mönster sammanställs för att bland annat se till syftet syftet, som i sin korthet var att i en svensk stadskontext undersöka idén och agerandet kring interaktion med främlingar. Nedan följer en redovisning för slutsatser kring svaren på frågeställningen för att kunna besvara syftet.

6.1 Situationsbaserade normbrott

För att besvara den första frågeställningen, huruvida ett samtal med en främling skulle uppfattas som ett normbrott eller inte i en situation verkar beror på förväntningarna i just den situationen. Då normer präglas av förväntningar, skulle det kunna tänkas att ett normbrott lättare sker när förväntningarna bryts. Normen uppfattades av samtliga

respondenter som distanserad gentemot främlingar. Det var också något paradoxalt, då normen hade visst stöd då det kunde vara skönt att få vara ifred, och ansågs samtidigt som tråkig, vilket gör det omöjligt att resonera att ”enbart samtala med främlingar” är i detta läge ett normbrott, det det inte finns fullt stöd till den distanserade normen. Vad som sedan uppfattades som en bra distans och inte, fanns det vissa mönster kring men också individuella skillnader mellan respondenterna.

I de situationer det ansågs vara okej att ha samtal där det därför inte verkade vara normbrott, var i sociala situationer så som krogmiljöer och toalettköer. Det var också mer vedertaget okej när någon frågade om hjälp eller ville ge en komplimang, när en äldre person kom fram för att förutsättningslöst samtala eller när en ovanlig händelse skedde, så som en olycka. Situationer där det inte uppskattades, var i kollektivtrafiken där det verkade finnas en förväntan på att få vara själv, vilket i sin tur skulle kunna ge upphov till ett upplevt normbrott. Utöver dessa situationer var det individuellt huruvida situationer där mycket distans till främlingar önskas eller inte.

Om det är ett normbrott eller inte verkar också utöver att vara situationsbaserad, att vara platsbaserat där olika platser har olika ändamål (Esther, 2012:280-281). Detta syntes också bland respondenterna och kan förklara varför det ansågs i krogmiljöer vara okej att samtala med främlingar medan i kollektivtrafiken vill man vara ifred. Även gällande plats och situation finns det vissa variationer mellan respondenterna huruvida en plats lämpade sig för samtal eller inte. Situationen av att själv gå fram till en främling upplevdes dock som obehaglig där det eventuellt skulle kunna finnas en rädsla för att själv begå ett normbrott, vilket resulterade i att den oftast inte sker.

6.2 Koppling till pluralistic ignorance

För att besvara den andra frågeställningen, de flesta följer normen och det finns viss koppling till teorin pluralistic ignorance. Bland annat då det många gånger sker en anpassning efter vad som antas vara den mer distanserade normen där det också förutsätts att människor inte alltid i alla situationer uppskattar kontakt. Detta skulle sedan också eventuellt kunna härledas till att personerna i fråga inte vågar initiera kontakt med rädsla för att göra vad som anses av omgivningen som ett normbrott - vilket skapar anpassning. På så vis kan det argumenteras för att dessa antaganden som skapar ett mer asocialt beteende hjälper till att vidhålla den distanserade normen. I sammanhanget är det en person som avviker och inte agerar efter normen, utan utifrån hur han själv vill vara.

Teorin är inte möjlig att applicera fullt ut då normen också till viss del stöds av de flesta respondenterna. De tycker att det ibland kan vara skönt att vara ifred och vill inte initiera samtal eller bli störda. Detta i sin tur kan också bidra till att vidhålla normen. Givetvis kan det också finnas fler anledningar bakom att normen vidhålls som redovisas i analysen, samt eventuella andra anledningar som inte tas upp i denna analys.

Det blir också något motsägelsefullt då det finns en åsikt kring att omgivningen antagligen tycker att normen till viss del är tråkig där kontakt kan vara önskvärt, men att det ändå undviks att initiera kontakt. Det skulle kunna tyckas att den sociala oron av att säga fel sak vid fel tillfälle kan tyckas större än vinningen av att initiera samtal (Lofland, 1973:96-98, Gottschalk, 2010:41). Det är alltså inte enbart ett fall där pluralistic ignorance blir synligt där det sker en anpassning efter den antagna normen, utan också ett fall av social oro där

det finns en risk att säga fel sak vid fel tillfälle och ett fall av att också konkret stödja normen.

6.3 Koppling till thomasteoremet

För att besvara den tredje frågeställningen, finns det tydliga självuppfyllande profetior för samtliga respondenter där en mening tillskrivs situationen som i sin tur skapar reaktioner och konsekvenser därefter. Angående att bli tilltalad, var det antingen i i form av socialt eller asocialt beteende som gick i linje med meningen i situationen. Ibland händer det å andra sidan att det är mer inkonsekvent, bland annat då en av respondenterna skulle vilja bli mer tilltalad men ändå agerar misstänksamt när någon kommer fram. I detta fall blir en självuppfyllande profetia inte lika framträdande.

Angående att själv gå fram, påtalas det enbart av respondenterna att de har reagerat utifrån den starkaste meningen som situationen har haft för dem. Det kunde vara rädsla och nervositet kring att gå fram, vilket också skapar ett asocialt beteende där respondenterna inte vågar, där det också finns litteratur som stödjer att rädsla ofta översätts till verklighet enligt teoremet (Merton, 1968:476,490). Det fanns också definition kring att samtal kan vara bra som i sin tur resulterade i bra möten med främlingar. Oavsett huruvida det var meningen kring rädsla eller vilja till kontakt som styrde konsekvensen, kan det betraktas som självuppfyllande profetior då konsekvensen gick i linje med den egna meningen.

6.4 Normens grund för thomasteoremet

För att besvara den fjärde frågeställningen, ansåg de flesta att normen ligger till grund för deras egna definitioner. Normen är då alltså att vara distanserad och att det kan uppfattas som konstigt att gå fram eller samtala med en främling i vissa situationer. I och med att samtliga respondenter som ansåg att normen låg till grund för den egen meningen också påvisar ett mer asocialt beteende där de ofta undviker att initiera kontakt med främlingar, kan detta tolkas som en självuppfyllande profetia där meningen som tillskrivs situationen kan vara att distans bör finnas, att detta också verkar få en verklig effekt genom att kontakt inte alltid vågar initieras, att det inte uppskattas vilket gör att det undviks och kan att samtal kan uppfattas som ett normbrott. Alltså får också normen en verklig effekt och skapar också självuppfyllande profetior där meningen kring distansen skapar distanserade konsekvenser, vilket ger en koppling mellan thomasteoremet och normer.

Förväntningarna, som normer bygger på, som också många gånger präglar en situation och en plats skapar också självuppfyllande profetior där de flesta respondenter agerar utifrån sin förväntan/mening för den situationen eller platsen vilket skapar en konsekvens som går i linje med förväntan. Det finns situationer med mönster om gemensam förväntan, vilket skulle kunna resoneras eventuellt vara normer i dessa situationer och på dessa platser. Om så är fallet, går det även i detta avseende att se kopplingar mellan normer och thomasteoremet i olika situationer och på olika platser, där normen för platsen eller situationen kan få en konsekvens.

Som påtalat är det också paradoxalt att samma personer som anser att normen är tråkig, inte agerar utifrån denna detta. Kanske är det på grund av att den sociala att begå ett normbrott oron kan tänkas vara större än den eventuella vinningen. Om oron för att

avvisas är central, och därför skapar konsekvenser som är mer asociala, undvikande och distanserade är detta i sig också en självuppfyllande profetia där rädslan för avvisning ger upphov till mer distans. I sammanhanget finns det därför flertalet kopplingar mellan normer, social oro och thomasteoremet.

I sammanhanget finns det en person som anser att han inte har normen som grund för egen värdering och inte heller agerar efter normen. Bortsett från honom går det att se ett mönster.

6.5 För att besvara syftet

Syftet bestod i att i en svensk stadskontext få en djupare förståelse för agerandet och idéerna kring situationer att interagera med främlingar.

Normen anses i Göteborg vara att det bör generellt finnas en distans till främlingar i vissa situationer. Vad som uppfattas som ett normbrott och inte angående att samtala med främlingar beror mycket på förväntningarna i situationen och på platsen. Som resonerat har olika situationer olika ändamål och därför olika förväntningar. Att åka kollektivt har förväntningen att få vara ifred, medan att vara i en utemiljö på krogen verkar ha en mer social förväntan där det anses mer okej. Utöver vissa mönster, finns det också individuella skillnader kring när och var respondenterna ville ha samtal och inte, samt huruvida distans önskades eller inte vilket skapade en förväntan på situationen och platsen. Detta gör att det finns vissa gemensamma idéer kring vad som är ett normbrott och inte, men också att det upplevs individuellt.

Utifrån normen sker det sedan viss anpassning, då det antas att människor inte alltid i alla situationer vill ha kontakt vilket gör att de flesta respondenter inte aktivt initierar samtal. Samtidigt finns det också en social oro, som ofta yttrar sig i en nervositet att inte bemötas väl även om det är en social situation som respondenten befinner sig i. Nervositeten finns trots antagandet att omgivningen antagligen också ser normen som något tråkig. Därför bidrar både social oro och anpassning till att normen vidhålls, samtidigt som den också vidhålls för att det finns visst stöd för den, där det exempelvis i vissa situationer (som i kollektivtrafiken) inte önskas eller förväntas kontakt av främlingar.

Den egna och personliga meningen en respondent har kring att prata med främlingar i olika situationer och på olika platser brukar prägla konsekvensen av hur interaktionen i situationen blir, vilket skapar självuppfyllande profetior i detta sammanhang. Då de flesta dessutom anser att normen ligger till grund för de egna värderingarna, kan det sedan tolkas att meningen utgår i vissa fall från normen som sedan skapar ett generellt mer asocialt beteende där samtal oftast inte initieras och det därmed finns en distans, eller att det tydligt inte uppskattas och kan anses som ett normbrott att någon kommer fram. Att värderingarna baseras på normen skapar en självuppfyllande profetia där normen ger upphov till meningen som resulterar i ett mer asocialt och distanserat beteende i vissa situationer.

För att summera. Situationer och platser har olika förväntningar på social interaktion. Denna förväntan skulle också kunna anses vara meningen som tillskrivs situationen eller platsen, som sedan skapar en konsekvens som går i linje med meningen/förväntan vilket resulterar i självuppfyllande profetior. Ibland råder det gemensam åsikt men också individuella tankar angående när, var och hur det lämpar sig att ha samtal. Det finns ett

mönster att konsekvensen av agerandet i olika situationer och på olika platser oftast blir av mer asocial och distanserad karaktär som går i linje med den mer asociala och distanserade normen, vilket dessutom verkar bidra till att vidhålla normen. Detta genom att ofta anpassa sig efter antagna förväntningar från omgivningen på situationer och platser, ge vika för social oro, att inte gå fram till främlingar, att konkret stödja den antagna normen, att undvika kontakt när de själva vill vara ifred och att vara kort när de anser att ett normbrott har ägt rum. Alla dessa reaktioner baseras på meningen som ofta grundar sig i förväntningen på platsen eller situationen, vilket skapar självuppfyllande profetior. Som påtalat tidigare anses det också okej att i vissa situationer och på vissa platser ha samtal, dessa verkar å andra sidan relativt begränsade och det tycks inte vara normativt fritt att agera hur man vill. Trots detta finns det också en generell åsikt att normen är delvis tråkig, men faktum är att de flesta respondenterna i studien istället oftast agerar på ett sätt som vidhåller normen och därmed distansen till främlingar i olika situationer. Dessutom reflekteras detta agerande utåt, då andra lär sig och uppfattar normer genom att iaktta sin omgivning (Bicchieri, 2006:ix, 10, 23-24). Därför vidhålls normen på flera olika plan som skapar en distans till främlingar. Dels genom att själva ofta agera i linje med den distanserade normen vilket i sig kan argumenteras bidra till att normen vidhålls trots att den inte har fullt stöd, men också att i sammanhanget reflektera till omvärlden hur en situation och plats ”bör” hanteras som går i linje med normen, vilket gör att motsättningen mot normen som tråkig inte visas och att det därmed kan bli svårare att bryta normen för andra, då det är lättare om fler gör det (Vargas Hill, Maruyama, Viceisza, 2011:150,161).

Resultatet innebär alltså att det finns både asociala och sociala idéer kring interaktion med främlingar, där den asociala meningen, antagandet och förväntningar oftast verkar få företräde på olika platser och i olika situationer, som i sin tur skapar ett mer asocialt beteende, självuppfyllande profetior och i viss mån anpassning angående att prata med främlingar i en stadskontext. Detta med avgränsningen till Göteborg.

6.6 Slutdiskussion

Till och börja tyckte jag det var intressant att svaren gick i ungefär samma linje som vissa personliga funderingar jag har kring ämnet, vilket innebär att normerna skulle prägla de flesta respondenter och att detta skulle ge upphov till beteenden och konsekvenser som går i linje med normen, samt att normen också skapar självuppfyllande profetior. Det fanns en förvåning i aspekten kring att en person var mer radikalt asocial än övriga, och ville undvika interaktion med främlingar i största möjliga mån, då jag antog att de flesta också skulle anse att normen var tråkig. Min förvåning kan givetvis bero på min egen världsbild där främlingar kan vara intressanta människor.

Det var föga förvånande att det också ansågs att normen var tråkig, där en av respondenterna exempelvis menar att det hade varit bra om normen inte var lika stel då det i så fall inte skulle uppfattas som lika konstigt att gå fram till en främling. I och med att det finns ett mönster av att inte våga gå fram och därmed bryta normen, är det större belastning på de individer som vågar ta steget. Det är alltså lättare att bryta normer om det är fler som gör det (Vargas Hill, Maruyama, Viceisza, 2011:150,161). För att göra normen mindre distanserad och att det inte skulle ses som lika ”konstigt”, krävs det alltså att fler vågar bryta den. Om ett normskifte skulle önskas, är det därför bra med människor som Anton. Anton är normbrytande då han ser och förstår att människor kan tycka att det är konstigt att generellt gå fram men vågar ändå då han anser sig vara en bra

människokännare och därmed undviker att gå över gränsen. Övriga som inte bryter normen, kan istället anses vidhålla normen.

Det spekuleras också att för att uppnå excellens och framgång, måste individen anstränga sig och nå ut till främlingar eller människor som inte är som en själv, det är först då det är möjligt att lära något nytt där den informationen och kunskapen brukar väga tyngre än från vänner. För att göra detta behöver normerna ändras (Bezaitis, TED, 2013). Att dessutom hälsa på någon man inte känner och fråga denna hur den mår, detta i sin tur kan få personen att känna sig sedd, kan betyda något för individen och ge mening. Det spekuleras också att intressanta och inspirerande situationer kan uppstå när de oskrivna reglerna bryts (Stark, TED, 2016).

Om det nu finns individer som vill agera mer normbrytande, finns det vissa aspekter att ta hänsyn till. Det går att se ett mönster av att respondenterna anser att omgivningen tänker som de själva kring normer och önskemål kring samtal och interaktion i olika situationer och på olika platser. I och med att vissa sammanhang har olika preferenser för när och hur kontakt önskas, verkar det inte finnas någon generell sanning oavsett om de flesta tror att omgivningen har samma preferenser som de själva har. Därför går det antagligen inte att från enbart egna preferenser avgöra huruvida en annan person vill ha ett samtal eller inte.

I sammanhanget kan det därför vara av intresse att analysera situationen och se till ens egen önskvärdhet kring att ha ett samtal, legitimiteten kring huruvida en annan individ kommer att anse mötet som väntat och om det är under rätt förutsättningar samt lämplighet, vilket innebär huruvida situationen är rätt och just lämplig att tilltala någon (Lofland, 1973:169-172). Om detta tas in i beräkning, finns det större chans att få ett bättre möte om så önskas. Som påtalat rekommenderas dessa aspekter för att öka chansen att göra rätt sak vid rätt tillfälle.

Om det dessutom tas hänsyn till kroppsspråk, som samtliga respondenter påpekar, som används för att påvisa att en interaktion är oönskad i form av att exempelvis titta bort, titta på klockan, lyssna på musik, titta på mobilen osv, kan det finnas en ännu större chans att gå fram till en människa som faktiskt är öppen för dialog och därmed få ett bättre möte. Alltså finns det vissa aspekter som kan tas hänsyn till om ifall det finns önskemål om att vara mer normbrytande och att våga gå fram till främlingar.

Angående denna studie är det också av intresse att se till att ämnet är ännu relativt outforskat, dock kan det finnas flera som har sett denna lucka och i nuläget forskar på samma ämne, varav det när som helst kan komma större och mer omfattande studier som antingen kan bevisa eller motbevisa detta resultat. Det hade varit intressant att driva en större forskning som skulle kunna ge upphov till mer tillförlitligt resultat då denna studie och analys grundar sig på intervjuer från enbart fem respondenter.

6.6 Råd för fortsatt forskning

Det kan anses finnas flera aspekter att ta i beaktning för fortsatt forskning. Dels hade det varit intressant att se om samma fenomen finns på landsbygden som i städer, då städer har en opersonlighet och anonymitet som inte återfinns utanför en stadskontext (Karp, 1973:431). Därför hade det varit intressant att utföra samma studie med samma teoretiska ramverk på människor från mindre orter, för att se om resultatet skulle bli annorlunda. Alternativt också att göra samma studie i en annan stor stad, som exempelvis Malmö eller

Stockholm för att se om resultatet skulle bli det samma där. Givetvis hade det också varit intressant att se samma studie med fler respondenter för att förhoppningsvis kunna få ett mer tillförlitligt resultat.

I sammanhanget hade det också varit intressant att se till en annan åldersgrupp, i och med att det kontinuerligt påtalas att det är okej när äldre tilltalar respondenterna. Om samma undersökning hade gjorts på äldre personer, hade resultatet då blivit annorlunda?

En annan aspekt värd att undersöka hade också varit vilka personlighetsdrag hos främlingar som uppskattas och inte. Det skulle kunna antas att mer öppna främlingar får en viss typ av respons, medan människor som känns stängda eller alternativt hotfulla får en annan reaktion. Föreliggande studie tar inte hänsyn till olika personlighetsdrag hos främlingar.

Referenser

Almakaeva, A., Welzel, C., & Ponarin, E. (2017). Human Empowerment and Trust in Strangers: The Multilevel Evidence. *Social Indicators Research*, 1-40.

Allen, D., & S. Allen, D. (2006). Talking to strangers. anxieties of citizenship since brown v. board of education. *Labyrinthe*, N 23(1), Labyrinthe, 15 January 2006, Vol.n 23(1).

Bernheim, B. (1994). A theory of conformity. *Journal of Political Economy*, 102(5), 841-877.

Bezaitis, M. (2013). *Why we need strangeness*. Hämtad 2018-03-08 från: https://www.ted.com/talks/maria_bezaitis_the_surprising_need_for_strangeness#t-433223

Bicchieri, C. (2006). *The Grammar of Society: The Nature and Dynamics of Social Norms*. Cambridge University Press: Cambridge, New York, Melbourne, Madrid, Cape Town, Singapore, Sao Paulo.

Bjerring, J., Hansen, C., & Pedersen, U. (2014). On the rationality of pluralistic ignorance. *Synthese*, 191(11), 2445-2470.

Brülde, B. & Fors, F. (2015). *Den svenska ensamheten: Om hur olika former av ensamhet påverkar vårt välbefinnande*. In (pp. 47-61).

Cacioppo, J.T., & Patrick, W. (2008). *Lonliness. Human Nature and the Need for Social Connection*. W.W. Norton & Company: New York, London.

Carnegie, D. (1981). *How to win friends & influence people*. New York, London, Toronto, Sydney: Pocket Books.

Chicago Booth - The University of Chicago Booth School of Business (2014). *Mom was wrong: You should talk to strangers*. Hämtad 2018-03-05 från: <https://newschicagobooth.uchicago.edu/about/newsroom/press-releases/2014/2014-07-17-2>

Diana I. Tamir, & Jason P. Mitchell. (2012). *Disclosing information about the self is intrinsically rewarding*. *Proceedings of the National Academy of Sciences*, 109(21), 8038.

Dictionary (n.d.) *Stranger*. Hämtat 2018-04-04 från: <http://www.dictionary.com/browse/stranger>

Esther, K. (2012). Nonsocial Transient Behavior: Social Disengagement on the Greyhound Bus. *Symbolic Interaction*, 35(3), 267-283.

Epley, N., Schroeder, J., & Gauthier, Isabel. (2014). Mistakenly Seeking Solitude. *Journal of Experimental Psychology: General*, 143(5), 1980-1999.

Fiske T, S. (2010). *Social Beings: Core motives in Social Psychology*. Wiley: Hoboken.

Forgas, J., & Bond, M. (1985). Cultural Influences on the Perception of Interaction Episodes. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 11(1), 75-88

- Gelfand, Michele J, Raver, Jana L, Nishii, Lisa, Leslie, Lisa M, Lun, Janetta, Lim, Beng Chong, Yamaguchi, Susumu. (2011). Differences between tight and loose cultures: A 33-nation study. *Science (New York, N.Y.)*, 332(6033), 1100-4.
- Gjerde, S. (2017). *Coachning vad varför hur*. Lund: Studentlitteratur.
- Gottschalk, C. (2010). How to start and make a conversation: How to talk to anyone in 30 seconds or less. Atlantic Publishing Group, Inc: Florida.
- Granovetter, M. (1978). Threshold Models of Collective Behavior. *American Journal of Sociology*, 83(6), 1420-1443.
- Hjerm, Lindgren & Nilsson. (2014). *Introduktion till samhällsvetenskaplig analys*. Malmö: Gleerups.
- Hofstede Insights. (n.d.). *Country comparison*. Hämtad 2018-03-08 från: <https://www.hofstede-insights.com/country-comparison/sweden/>
- Johannessen, A. & Tuft, P.A. (2003). *Introduktion till samhällsvetenskaplig metod*. Liber: Malmö
- Johansson, S. (n.d.). *Unga värderingar - är de annorlunda?* Hämtad 2018-04-20 från: https://som.gu.se/digitalAssets/1287/1287294_kapitel_10.pdf
- Karp, D. A. (1973). Hiding in pornographic bookstores: A reconsideration of the nature of nature of urban anonymity. *Urban Life* 1: 427-451
- Katz, D., & Schanck, R. L. (1938). *Social psychology*. New York: Wiley.
- Hill, Maruyama, & Viceisza. (2012). Breaking the norm: An empirical investigation into the unraveling of good behavior. *Journal of Development Economics*, 99(1), 150-162.
- Keizer, Kees, Lindenberg, Siegwart, & Steg, Linda. (2008). Spreading of Disorder. *Science*, 322(5908), 1681-1685.
- Kvale, S., & Brinkmann, S. (2015). *Den kvalitativa forskningsintervjun*. Lund: Studentlitteratur.
- Lamnek, S. (2010). *Qualitative Sozialforschung: Lehrbuch* (Qualitative Social Science Research [transl. S.V.]) 5, u`berarbeitete Auflage. Weinheim, Germany: Beltz.
- Lofland, L. (1989). Social life in the public realm. *Journal of Contemporary Ethnography*, 17(4), 453-482.
- Lofland, L. (1973). *A World of Strangers: Order and Action in Urban Public Space*. New York: Basic Books.
- Maltseva, K., & D'Andrade, Roy G. (2010). *Values and Norms of Prosocial Behavior in Modern Sweden*, ProQuest Dissertations and Theses.
- McCracken, G.D. (1988). *The Long Interview*. Sage: Newbury Park, CA.

Merton, R. (1995). The Thomas Theorem and the Matthew Effect. *Social Forces*, 74(2), 379.

Miller, D., McFarland, C., & Reis, Harry T. (1987). Pluralistic Ignorance: When Similarity is Interpreted as Dissimilarity. *Journal of Personality and Social Psychology*, 53(2), 298-305.

Nationalencyklopedin (n.d) *Främling*. Hämtat 2018-04-04 från: <https://www.ne.se/uppslagsverk/ordbok/svensk/främling>

O'Gorman, H., & Garry, S. (1976). Pluralistic Ignorance - A Replication and Extension. *The Public Opinion Quarterly*, 40(4), 449-458.

Sandstrom, G., & Dunn, E. (2014). Is Efficiency Overrated? *Social Psychological and Personality Science*, 5(4), 437-442.

Stark, K. (2016). *Why we should talk to strangers*. Hämtad 2018-03-08 från: https://www.ted.com/talks/kio_stark_why_you_should_talk_to_strangers

Strauss, A. (1961). *Images of the American City*. New York: Free press.

Thomas, W.I., & Thomas, D.S. (1928). *The Child in America: Behavior Problems and Programs*. New York; Knopf.

Van Kleef, G., Homan, A., Finkenauer, C., Gündemir, S., & Stamkou, E. (2011). Breaking the Rules to Rise to Power. *Social Psychological and Personality Science*, 2(5), 500-507.

Van Kleef, Wanders, Stamkou, & Homan. (2015). The social dynamics of breaking the rules: Antecedents and consequences of norm-violating behavior. *Current Opinion in Psychology*, 6(C), 25-31.

Bilaga 1 - intervjuguide

Är det okej att jag använder förnamn?
Hur gammal är du?
Hur anser du dig vara som person?
Vad jobbar du med?

Kartläggning främling

- Vad är en främling för dig?
- När slutar en människa vara en främling?
- Har du ofta kontakt med främlingar?
- När uppskattar du kontakt och inte?
- Vilka uppskattar du kontakt med och inte?
- Om du inte vill prata, hur visar du det då?

Tema 1, normer och människor i vår omgivning

- Angående att prata med människor vi inte känner, hur upplever du den generella normen?
- Vad tycker du kring normen?
- Agerar du efter normen?
 - Hur?
 - Om inte, när och hur bryter du den?
- Vad tror du att andra tycker kring normen?
- Anser du att andra agerar efter normen?
 - Hur?
- Anser du att andra ibland försöker bryta normen?
- Tror du människor uppskattar att tilltala andra personer?
- Tror du att de flesta uppskattar att bli tilltalade?

Tema 2, definitionen i att tilltala någon

- Hur upplever du en situation när du behöver tilltala någon?
 - När har det hänt?
 - Hur har du agerat?
 - Vad har hänt sen?

Tema 3, definitionen i att bli tilltalad

- Hur upplever du en situation när en främling kommer fram och pratar med dig?
 - När har det hänt?
 - Hur har du agerat?
 - Vad har hänt sen?

Tema 5, normen och personliga idéer

- Känner du att normen lägger en grund för dina egna definitioner av vardagssituationer?

Eventuella följdfrågor:

- Gillar personer att bli tilltalade?
- Gillar personer att tilltala?
- Finns det några situationer där du uppskattar att gå fram till en främling?
- Finns det några situationer där du uppskattar att bli tilltalad?